

Budaörsi megoldásra váró feladatok, javaslatok (ennek zömét már 2019-ben is leírtam:

1. Többször felmerült, hogy a jelenlegi önkormányzat úgy határozott, eladja a Budaörs kamaraerdei részen található termálvíz telkét. Más településen örülnek egy ilyen közkincsnek, és erre termálvizes strandot, gyógy-létesítményt stb. telepítenek. Nálunk az uszodát furcsa módon nem erre a területre tervezték, mintha hátsó szándéka lett volna vele a mostani vezetésnek. Át kellene gondolni ennek önkormányzati hasznosítását, nehogy illetéktelenek „gazdagodjanak” belőle a város helyett. (Pl. Amikor sok évvel ezelőtt a kertbarátoknál Kisberk Balázs bemutatkozó látogatást tartott, ismertette a Budaörsi Agrárbizottság megalakulását, feladatát, távlati céljait, megütötte fületem, hogy majdan az üvegházakat a termálvízzel fogják fűteni Kamaraerdőn. Lehet, hogy már a megalakulásukkor tárgyalásokat folytatott az önkormányzat vezetésével ez ügyben?)

Készült-e szakértői felmérés a termálvívről (kapacitás, összetétel, víz hőmérséklet stb.), ha nem, pótolni kellene és ismertetni a város lakosságával, véleményüket kikérve, mely hasznosítását tartanák a legjobbnak?

2. A budaörsi MÁV pályaudvar mellett áll a Lenz József által épített hűtőház. A városnak meg kellene vásárolni ezt az épületet és esetleg kulturális célra hasznosítani (Lenz József Kultúrház néven). Itt kerülhetne végleges elhelyezésre Lenz Klára gobelin anyaga, amelyet a család a budaörsi kertbarátoknak adományozott. A város nem rendelkezik kiállítások céljára tökéletesen megfelelő, nagyobb területű kiállító hellyel, s a kultúrával foglalkozó civil szervezetek sem rendelkeznek állandó hellyel, időpontok egyeztetésével, nem fix napokon, különböző helyekre kéredzkedhetnek be, irodai háttérük nincs. Lehetne benne egy állandó múzeumot létesíteni pl. Petrás Mária keramikusművésznék (aki szerintem jobb, mint Kovács Margit, akinek Szentendrén van nagy látogatottságú kiállítása), aki örülne egy állandó kiállítóhelynek. De az én heraldikai anyagom, a magyar katolikus főpapok hét évszázadot felölelő címeranyaga is sóba jöhet, amely a Székesfehérvári Egyházmegye birtokában van (bedobozolva), heraldikai kiállítási anyag kb. 600 címerfestmény, ilyen múzeum nincs az országban. Spányi megyéspüspök úrhoz tartozunk, biztosan örömmel átadná egy állandó kiállítás céljára, hiszen Takáts Nándor megyéspüspök úr is azt akarta, hogy bemutatásra kerüljön. Lehetne hozzá gyűjteni a főpapokhoz kötődő személyes tárgyakat, amelyeken a címerük látható. Ez érdekesség és kutatási anyag

egyben. De a BUM festői is örülnének egy állandó kiállításnak, ahová legjobb műveik zsűrizve bekerülhetnének.

3. A budaörsi helyi busz elfelejtette bekötni pl. a Nap-hegyet az útvonalába, pedig a hegy a tanösvényével, csodás kilátásával rendszeres kirándulóhelye az óvodáknak, iskoláknak. A csoportoknak végig kell gyalogolni a Lililom utcán. A kisbusz menetrendjébe csak egy megállót kellene beiktatni, a Rózsa utcai megálló után balra fordulva felmenni a Lililom utca kiszélesedő részéig, ahol kényelmesen vissza is tudna fordulni, folytatva útját a Farkasréti óvoda irányában. Ezzel az egy megállóval mentesítené is a „hegyet” a túlzott autóforgalomtól, mert az óvodásokat, iskolásokat a helyi busszal elindíthatnák a szülők, ahelyett, hogy folyton autót használnának. Itt lehetne (ha az ELMŰ 20 kV-os vezetékeit földkábeles munkái befejeződnek) egy teret kialakítani megállóval, szemetessel, kutyás szemetessel, ivókúttal, ülőpaddal, „Szőlős Madonnával”. (A kertbarátok vállalnák a szakszerű beültetést.) Egy új, rendezett színfolttal szépülne a város. Térfigyelő kamerákat kellene kihelyezni a hegyi útvonalra a közbiztonság fokozása érdekében.
4. a./ A Nap-hegyen lehetne egy szép, környezethez illő kilátót (fából vagy a környékre jellemző mészkőből) létesíteni.
b./ Nincs megoldva rendesen a Lililom utca felső szakaszának csapadék elvezetése. Nagy esőzések idején a hegyről hirtelen lezúduló hatalmas víztömeg a Lililom utca teljes hosszában hordalékot rak le, amely a gyalogosokra nézve a sok görgetegkő miatt balesetveszélyes.
c./ A horhos hasznosítását Nagy Sándorné kertbarát szorgalmazta és dolgoztatta ki.
Budaörs adottságai közül a legmaradandóbbak, és a legértékesebbek a természeti értékek. A város csodálatos természeti fekvése mindenkit megérint. Nem véletlen, hogy a kertbarátok aggódva tekintenek minden olyan változásra, amelyek ezt az értéket veszélyeztetik, illetve kihasználatlanul hagyják. Ezért gondolták úgy, több mint tíz évvel ezelőtt, hogy a Naphegyre felvezető (akkor illegális szemétkerakónak használt) kies patakmedret védelmükbe veszik, és egy kiránduló- és tanösvényt alakítanak ki benne. Két pályázatot is benyújtottak (Ökotárs Alapítvány, Köznevelési Minisztérium). Mindkét pályázatban a nyertesek közé kerültek, de még a mai napig nem valósulhatott meg a szép elképzelés. Azóta is takarítási akciókat tartanak a jeles zöld napokon és próbálnak az elképzelésük megvalósításához támogatókat szerezni. Segítséget kaptak a Budapesti Corvinus Egyetem Tájtervezési és területfejlesztési tanszék hallgatóitól. Bálint Petra Andrea, Rónaszéki Katalin, és Szabó Zita 2008-ban kidolgoztak egy koncepciót a budaörsi Tűzkő-

hegyi patak 1. számú mellékágának hasznosítása céljából. Az általuk vizsgált szakasz Budaörs északkeleti részén található, közel a Nap-hegyhez, felső részén mocsárként nyilvántartva, míg déli része a Bányász utcáig vízmosásként. A 45 oldalas tanulmány részletes állapotfelmérésre épül és javaslattétellel zárul, amely a máig teljesen rendezetlen, illegális hulladékkal és elvadult növényzettel teli, járhatatlan, sok helyen omló löszfalú, vízmosásokkal teli horhost rendezné és kötné össze a Nap-hegy természetvédelem alatt álló területével, mintegy kibővítvé ezzel az ott már pihenőhelyekkel kialakított, gyakran látogatott, a lakosság körében kedvelt tanösvényt.

A tervezendő új tanösvény kiépítése és összekapcsolása a Naphegy-parkerdővel kézenfekvő. Ezen a területen jelenleg egészségügyi, szociális, turisztikai rendeltetésű erdő van. Így a horhoson végrehajtott fejlesztéssel és a két zöldfelület összekapcsolásával bővíthet a parkerdőben bemutatott értékek száma, pl. a murvabánya, ahol az egykori bányászati tevékenységet, a horhosban a vizes élőhelyeket vagy a horhos melletti dolomit sziklagyepen a természetes növénytakaságokat lehet bemutatni. A horhos medrének és partfalának rendezése, egy korszerű megoldású új sétaút kialakítása, ezért nem csak a közelében lakók, hanem minden budaörsi közös érdeke. Az esztétikusabb látvány pedig a település képét is kedvezően alakítaná, valamint egy új színfolttal gazdagítaná a város turisztikai térképét.

A környezeti nevelés egyre nagyobb szerepet kap a gyermekek oktatásában. A tanösvény a tudatformálás, természetszeretetre nevelés szempontjából hatékony módszer a non-formális tanulás keretein belül, ahol a budaörsi gyerekek játszva tanulhatnak meg pl. a vizes élőhelyek és a víz elleni védekezésnek ökológikus, fenntartható módját.

A horhos egyik szakasza talán a legértékesebb növénytanai szempontból, mert ott sok fűzfa (*Salix* sp.) található, amely a vízpartok jellegzetes növénye, mint az itt fellelhető nád (*Phragmites australis*) is. Ezeken kívül megőrzendők a korhadék fán élő gombák, amelyek az elhalt növényi és állati maradványokra telepedve, kinyerik belőlük a számukra szükséges szerves anyagokat és elbontják az elhalt élőlényeket.

A horhos rehabilitációja azon túl, hogy új élményekkel gazdagítaná a természetkedvelőket, kirándulókat, azért is fontos, mert kertvárosias lakóterület, zöldterületet és üdülőtérületet érint. Az üdülőtérületek későbbi lakóövezetté válásával, fokozott beépítésével a lefolyó csapadék mennyisége is növekedni fog és tovább terheli és veszélyezteti a talajadottságok és a víz folyamatosan erodáló munkája következtében amúgy is pusztuló területet.

A horhos épített elemei lennének, mint vízfolyás műtárgyai: a támfalak,

csatornák, illetve a híd. A támfalak a csúszásveszély elhárítása miatt szükségesek, a híd a közlekedést szolgálja, a csatornák pedig a szomszédos telkekről a csapadékvizet juttatják a horhosba.

A mederrendezés mérnökbiológiai rendezésének célja tehát egy olyan vízelvezetés kialakítása, amely az ökológiai szempontokat maximálisan figyelembe veszi, ugyanakkor az időnként lezúduló nagy mennyiségű csapadékot is képes biztonságosan elvezetni a medren belül. Az így kialakult rendezett környezet hozzájárulhat a település ökológiai állapotának javulásához is.

A Naphegy alján, a környező utcákban több oktatási intézmény, óvoda, sőt egy mozgáskorlátozott fiatalokat is foglalkoztató napközi is van. Szívesen vennék birtokukba a gyerekek ezt a természet közeli rekreációs és oktatási helyszínt, különösen, ha akadálymentesített sétautakkal épülne, és kiegészülne az egyetemisták által javasolt kalandpálya elemekkel.

Egyébként többet kellene azzal foglalkozni, hogy a klímaváltozás miatt (Nagy száraz és hatalmas esőzésekkel járó időszakok váltakozása) hirtelen megnőtt csapadékot tárolókba gyűjtsék és ne hagyják haszontalanul össze-vissza elfolyni. Állítólag a polgármesterünk a Vízügy munkatársa volt, ez a szakmája, mégsem foglalkozott ezzel a témával.

5. Budaörs kertvárosi részein erősödik egy új tendencia: A régi lakók „kihalásával” vállalkozók, befektetők vásárolják meg a telkeket.

Budaörs Város Önkormányzat Képviselő-testülete BUDAÖRS VÁROS ZÖLDFELÜLETEINEK ÉS ZÖLDTERÜLETEINEK MEGÓVÁSÁRÓL, HASZNÁLTÁRÓL, FENNTARTÁSÁRÓL ÉS FEJLESZTÉSÉRŐL SZÓLÓ a 18/2005. (II.23.), 35/2005. (V.25) 42/2005. (IX.22.), 30/2006. (V.24.), 20/2009. (IX.25.) , 18/2012. (V.25.), 33/2017. (IX.21.) és 25/2018. (21.IX.) önkormányzati rendeletek által módosított 29/2004. (V.25.) rendelet egységes szerkezetbe foglalt szövegét tanulmányozva jöttünk rá arra, hogy a városunkban hatalmas mértékben megnövekedett építkezéseknél az építetők fittyet hánytak ezekre az előírásokra.

A III. Fejezet ZÖLDFELÜLETEKEN VÉGZETT MUNKÁLATOK ENGEDÉLYEZÉSÉNEK SZABÁLYAI világosan kimondja, hogy „büntetlenül” nem lehet csökkenteni a város zöldfelületét, engedéllyel lehet fákat kivágni, ill. gondoskodni kell azok pótlásáról.

A Nap-hegy (amelyet az ingatlanközvetítők „Budaörs Rózsadombja”-ként reklámoznak) volt eddig Budaörs egyik legszebb, dús növényzettel borított kertvárosi része. Ez adódott abból is, hogy ez a terület előtte üdülő övezet volt, így tele volt szőlővel, gyümölcs- és dísfákkal. A nyaralók helyére családi házakat építettek, de ez még nem okozott olyan nagy kárt a zöldfelületekben,

mert többnyire csak a haszonkertből díszkertbe való átmenetet jelentette. Mostanában azonban egy újfajta építkezési stílus kezdődött nemcsak ezen a városrészen, hanem az egész város területén. Gyors meggazdagodásra számító építési vállalkozások vásárolják meg a nagyobb területtel bíró családi házakat, amelyekre –azokat azonnal szétverve- többlakásos társasházakat húznak fel, így a barátságos, hagyományos épületeket felváltják a „pillanatok alatt”, pince nélkül, gyors alapozással épített, igénytelen tervezésű „doboz házak”. **Amikor a kivitelező kivonul a területre, azonnal letarolja (engedélyeztetés nélkül) a fákat, cserjéket, egyéb növényzetet, a szép, régi, sokszor sváb hagyományként terméskőből épített masszív kerítéseket, és a „puszta földön” kezdi meg a munkát.** Valaki kalkulálta már, hogy az így megnövekedett lakásszámból fakadó létszámnövekedés, a családokban általában használt két autó, mennyire terheli az utakat és a környezetet? Hová lesz az „Élhető város”? Budaörsnek is kell lennie a városra vonatkozóan arculati szabályzatának, amely alapján korlátozhatná a város képének előnytelen alakulását. Ha ez a tendencia így folytatódik, a város fotói – kivéve a változtathatatlan kinézetű természeti egységeit, mint pl. Törökugrató vagy Kő-hegy – olyan jellegtelenek lennének, hogy nyugodtan mondhatnánk rá „valahol Európában”.

A figyelmet azért szeretnénk felhívni erre az új jelenségre, hogy városunk előjárói a megfelelő szerveknél küzdjenek a város hagyományos képének megtartásáért és az egészségünket biztosító zöldfelületek megmaradásáért. Városunk hangulatát és nem utolsósorban a mindenki által vágyott egészséges környezetet kérjük, tartassák meg, s ebben mi civilek is segítünk lehetőségeinkhez mérten.

6. Fentiekből fakad, hogy a Budaörs Város Önkormányzatánál megszünt Környezetvédelmi Bizottságot vissza kellene állítani (nem korrumpálható, hozzáértő szakemberekkel). Miután Európában a zöldek erősödnek, (Budaörsön is figyelni kell a környezettudatos ifjúságot is begyűjtő Momentum és mások térnyerésére), **ki kellene fogni a vitorlájukból a szelet,** s egy ütős cselekvési tervet kidolgozni és bemutatni a kampányban a helyi környezetvédelemre. Az ifjúság jobb elérését, meggyőzését előtérbe kell helyezni, mert pl. az egyetemeken már szörnyű viszonyok uralkodnak!
7. Létre kellene hozni egy „Zöld Irodát”, amely foglalkozna a környezetvédelemmel, fogadná a lakosság bejelentéseit, ellenőrizné pl. az illegális szemétkerakást, hogy a kivágott fák helyett ültetnek-e újat az előírtak szerint, szerveznék az „újszülöttek fasora” ceremóniáit, átvinné a Kertbarátoktól A legszebb konyhakertek – Magyarország legszebb konyhakertjei verseny levezénylését, valamint a Tiszta, virágos Budaörsért verseny bonyolítását és **szakemberekből álló!** zsűrivel

történő kertbejárását (eddig képviselők nézték meg a kerteket, s döntéseik igencsak vitathatók voltak, az egyetlen hozzáértő Baráthné Bátai Beatrix volt, de őt simán leszavazták). A BTG ezeket nem végzi.

8. Ki kellene használni a kormány családpolitikájának előnyeit (hiszen az a más nézeteket vallókra is vonatkozik, nekik is előnyökkel jár). Minden új Budaörsön született gyerek kapjon egy bébi-csomagot és egy bankszámlát (képviselők által megszavazott tartalommal). A Budaörs kertjei könyvben szereplő „Ültess fát” fejezetben szerepel egy javaslat: minden megszülető gyermeknek ültessenek egy fát egy erre a célra létesített fasorban vagy ligetben.

Pl. Győr-Moson-Sopron Vármegyében létezik egy „Újszülöttek erdeje”, amely az Agrárminisztérium által meghirdetett és támogatott „Ország fásítási program”-ban valósult meg. Főleg őshonos fajok ültetésével javították környezetük levegőjét.

Mikor Budaörsre jöttem, olvastam, hogy Budapest friss levegőjét Budaörs felől kapja. Ha Budaörs a főváros tüdeje, miért hagyjuk az értelmetlen fakivágásokat, a zöldfelület rohamos csökkenését?

9. Elkezdtem egy **„Csengő rímek – csillogó borok”** fesztivál megalapozását 2011-ben városi összefogással, az első rendezvénysorozatának megszervezésével.

A programban három kiállítás szerepelt (Bachus címmel a Zichy-majorban a BUM művészeivel, A Jókai Galériájában Dékány Tibor művészi fotói mutatták be a Budai Borvidéket és a Városházán tablókiállítás a Budai Borvidék múltja és jelene címmel borász cégek borkóstolójával és a Heimatmuseum borászati emlékeiből kiállítással. Rávettem több vendéglőt, hogy azon a héten hagyományos sváb ételeket és hozzá illő budai borokat kóstoltassanak. Sajnos nem lett folytatása, pedig városunk, amely a hajdani Budai Borvidék központja volt, még így, lepusztított állapotában is rendelkezik egy borvidéki település hangulatával.

1997-ben városunk –gondolom az akkori vezetés figyelmetlensége és érzéketlensége folytán – nem került be az Etyek-Budai Borvidék települései közé (még akkor is, ha nagyszabású szőlőművelés már nincs nálunk), pedig jó reklám és gazdaságélénkítő hatású lehetne. Egy jó időpontra, visszatérőleg tervezett borászatot és kultúrát összekötő rendezvény megpezdítené a várost. A budai borászok is örülnének, hiszen az Etyeki terület minden rendezvényen – köszönhetően Rókusfalvi Pálnak - sokkal hangsúlyosabb. A következő évben elnyertem 500.000,-Ft támogatást az Agrármarketing Centrum pályázatán, amelyet vissza kellett utasítanom, mert nekünk kellett volna előfinanszírozni, de önkormányzatunk erre nem volt hajlandó.

10. Hiába hivatkoznak és mutogatnak mindig Budakeszire, ha panasz van, kellene alkotni egy olyan **helyi** építési szabályzatot, amely korlátozza pl. a kertváros túlépítettségét és városképi szempontokat is érvényesít. Pl. Veresegyházon nem engednek „dobozházakat” építeni, meghatározzák a kerítések magasságát, a cserepek használható színét stb. a település szép arculata miatt. Nálunk szaporodnak a rosszul tervezett „barakházak”, egyre szedett-vetettebb az összkép, eltűnik a városunk varázsa.

Budaörs, 2024. május

Szaplonczay (Polgár) Marianne

Budaörs Környezetvédelmi Tanulmánya 2024-2029

Javaslatok Budaörs város 2024-2029 – es időszakra tervezett környezetvédelmi programjához. Összeállította a Budaörsi Kertbarátok dr. Luntz Ottokár Egyesület nevében a vezetőség.

Bevezetés

Azt gondoljuk, kezdik hazánkban nagykorúnak tekinteni a civileket azzal, hogy ha nem is beleszólási, de legalább véleményezési jogot adnak szűkebb pátriájuk dolgaiba. Ez történt most is. Bár az augusztus 28 – án megjelent Tanulmány véleményezését a lakosságnak csak szeptember 10 – ig engedélyezték, ám ezt sikerült a Közmeghallgatáson október 10 – re módosítani. Ezzel a lehetőséggel élve szeretnénk gondolatainkat, ötleteinket, véleményünket átadni szíves felhasználásra. Mottónk:

„Minden jó hazafinak kötelessége hozza magával, hogy amennyiben a közjóban szolgálhat, azt el ne mulassza! Ezen kötelességemnek, hogy megfelelek gondolataimat..... előadom, kívánván, hogy jó szívvvel felvételődjenek, mint aminéművel én írtam”.

Ezeket gondolatokat Muskatirovics János pesti szenátor vetette papírra 220 évvel ezelőtt.

Hozzá hasonlóan vagyunk jó páran, akik szeretjük városunkat, és akarunk is tenni azért, hogy megőrizzük teremtett világunkat. Sőt ne csak megőrizzük, hanem javaival úgy gazdálkodjunk, hogy az hasznára váljon az egyéneknek, a közösségnek, az élő és épített világnak, megőrizzük értékeit, gazdagodjanak erőforrásai.

Meggyőződésünk, hogy csupán egy gondolat felvetése is viheti előre a világot, vagy egy újfajta irányba indíthatja azokat, akik meghallgatják és elgondolkodnak véleményeken, ötleteken, építő javaslatokon.

A szakemberek által kidolgozott Tanulmány tudományosan, okszerűen veszi végig a Budaörsöt érintő környezeti nehézségeket, mélyen elemzi azokat a természeti tényezőket, amikkel nap, mint nap meg kell küzdeni városunk lakóinak, de konkrét megoldásokra nem sok javaslatot ad.

Városlakóként úgy gondoljuk, hogy az egyik legnagyobb probléma, ami megnehezíti a mindennapokat és kedvezőtlen irányba alakítja a levegő és zajterhelést, hogy az **agglomerációra is kiterjesztett útdíj** miatt nem az autópályán, hanem Budaörsön keresztül áramlik a forgalom a környező településekről Budapestre, és olyan közlekedési nehézséget jelent, amely lassan elviselhetetlenségig növeli az ebből adódó károsodásokat. A másik át nem gondolt döntés miatt – ami a **város beépítettségének** kedvezőtlen irányba hatott – az az **építési hatósági jogkörök** átruházása más településre. Ez olyan súlyos anomália, ami a beépítettség növelésével a városi környezet rombolását eredményezi, a zöldfelületek csökkenésével, vízelvezetési, szennyvízkezelési és sok más problémával jár. Ezt éljük most, várva a kedvezőbb döntéseket. Addig is „ötletelünk”, és alkalmazkodunk. Ehhez kívánunk mi is laikusként hozzátenni és kérve:

”... kívánván, hogy jó szívvvel felvételődjenek, mint aminéművel én írtam”.

Felszíni vízelvezetés

A víz stratégiai érték – vízelvezetés helyett vízmegtartást!

Budaörsön ilyen szempontból kettős problémával kell megküzdeni. Részben a magasabb területekre lezúduló villámárvizek okozta erózió, termőtalaj lemosódás, részben a régen mocsaras területeken lévő épületek védelme, a magas talajvízből eredő károk mérséklése. Ezeknek a nehézségeknek a megoldására meg kell ismerni (irodalmazás, tanulmányutak, stb.) mindazokat a lehetőségeket, amelyek segítik a megoldást. Ilyen, városunk által alkalmazható lehetőségek:

- szivacs város koncepció,
- esőkertek esőparkok,
- HÉSZ szigorítás (beépíthetőség, szikkasztás, szürke víz felhasználása, stb.) előírás és ellenőrzés (addig is jó kapcsolatkiépítése Budakeszivel),
- mini víztározó építése, átereszek, egyéb mini műtárgyak kialakítása,
- esővízgyűjtés, víztározók magánházaiknál.
- **vízmegtartatás innovatív módon** (egyéni ötlet kidolgozás alatt),
- kopárok erdősítése,
- erózió elleni védelem,
- kecskeméti példa a volt Solaris területe (a tó és az ezzel táplált erdősáv az autópálya mellé),
- közterek ivóvízzel történő öntözésének a megszüntetése,
- hőforrás biztosította adottságok kihasználása,
- mesterséges tó plusz liget kialakítása a Hosszúréti pataknál,
- raktárvárosok, lapos tetejű házak tetejének zöldítése,
- zöld falak kialakítása.

Közlekedési zsúfoltság

Budaörsön a mindennapjainkat leginkább megnehezítő adottság, amelynek mérséklése maga után vonja a levegőtisztaság megőrzését, zajterhelés csökkentését. A kétezres évek elején megszervezett városépítő stratégiai játék egyik leginkább előbbre vivő ötletének tartottuk azt a javaslatot, amit egy Illyéses diák vetett fel – hogy épüljön egy intermodális csomópont a Szilvás területén. Ez a 4. számú metró végállomásaként, vasútállomásként működő P+R parkolóval elképzelt létesítmény nagy előrelépést jelentett volna a város életében. Ennek híján előrevivő javaslat lehet:

- építési engedélyek kiadása a város északi és keleti területeire csak rendkívül indokolt esetben. Különösen féltjük az északi rész beépítésétől a zöld tüdőnek számító hegyeket, ahol nemcsak tájrombolást, természeti érték rombolást (védett növény és állatfajok) eredményez, hanem vízgazdálkodási és közlekedési problémákhoz is vezet.
- családonként 1 db autó, a többi plusz adóköteles,
- „telekocsi” preferálása,
- tömegközlekedés preferálása.

Zajszint csökkentés

Budaörs csendes, poros kisvárosból az ország legfejlettebb városává vált. Ennek tudjuk, hogy ára van, de engedjék meg nekünk, hogy a csendet visszakívánjuk! Talán találunk olyan lehetőségeket, amelyek segítik ezt a célt elérni. Javasataink:

- a hangos zenei és egyéb rendezvény céljára a **Lenz féle gyümölcs hűtőház** megvétele, (amire már a testületi határozat megszületett)
- a zajterhelés felülvizsgálata a lakossági bejelentések alapján is! (petárdázás, repülőnap, hétvégi pihenőidőben végzett munkák, stb.)

A budaörsi kertek, parkok, zöld területek termő erejének megőrzése

Rendkívül károsnak tartjuk mi kertbarátok is a megtermelt, vagy megtermő zöld javaknak az adott területről való felesleges elszállítását, különösen, ha azt más helységekre viszik és ezzel Budaörs talajának kizsárolását segítik elő. Mostani gyakorlat a zöld nyesedék műanyag zsákokban történő elszállítása Pusztazámorra. **Micsoda át nem gondolt gyakorlat!** A kitermelt faágak szállítása helyett javasolt a komposztálás, a kivágott fák, bokrok **ágaprító autóval** való ledarálása. Jelenleg hetente szállítják el az összekötözött ágakat 2 m³ méretben, ám ez a méret tizedére lenne csökkenthető, ha működtetne a város havi rendszerességgel ágaprító autókat. Lényegesen kevesebb szállítási költséget jelentene, illetve a komposzt felhasználható lenne a visszaerdősítésnél, az esőparkok kialakításánál, a termőtalaj javításánál.

Komposztálás

A fejezetben felsorolt témák mellett beemelendő a zöldhulladék kérdésköre. A jelenlegi rendszerben az összes helyben keletkező zöldhulladékot (háztartási és közterületi) Pusztazámorra szállítja a szerződött hulladékszállító, ahol nagyon helyesen az komposztálásra kerül. Ez azonban nem a fenntarthatóság irányába mutató eleme a rendszernek, mivel mindez nem helyben történik.

Ösztönözni kell a lakosságot a kisléptékű helybeni komposztálásra, ami jelenleg is működő gyakorlat a lakosság környezettudatosabb részénél. Cél a városban lakók életminőségének javítása, a komposztálható szerves anyagok helyben tartása, a szállítás okozta környezetterhelés csökkentése, az illegális zöldhulladék lerakás visszaszorítása, jó minőségű humusz „előállítás”, a keletkezett komposzt helyben történő felhasználása a zöldfelületek biológiai aktivitásának növelésére, a talaj javítására. A komposztálással kapcsolatban nagyon sok tévhitel lehet találkozni, ezeket kell a helyes szemléletváltással, jó példák népszerűsítésével, bemutatásával megcáfolni.

A házi, családi komposztálás további támogatása - cél a háztartásban és a kertben keletkező zöldjavak helyben tartása, ezáltal a hulladék mennyiségének csökkentése, a talaj javítása környezetbarát módszerrel. Mindez hatalmas mennyiségű zöld hulladék helybeni hasznosítását eredményezi, ami a helyi kertek valóban fenntartható módon történő tápanyag utánpótlását is jelenti egyben. Javasoljuk a házi komposztálók kiutalásának folytatását a kertek magánházakhoz. Az eredményes komposztáláshoz, az eszközök biztosításán túlmenően, jól megtervezett kommunikáció, teljes körű tájékoztatás, ismeretterjesztő kiadványok, plakátok is kellenek.

Az önkormányzat által fenntartott iskolák, óvodák, bölcsődék esetében a komposztálás bevezetése. A környezeti nevelés részeként beépülhet a pedagógia programba, elősegítve, hogy a fiatalok harmonikusabb kapcsolatba kerüljenek saját környezetükkel. A komposztálási tevékenység szerves részét képezheti a szociálisan vagy szellemileg sérült egyének és közösségek terápiájának, gondozásának is. A gyermekek szemléletének környezettudatosabbá formálása nemcsak gazdasági értelemben hasznos, hanem etikai, szociális, kertészeti és egészségügyi vonatkozásain keresztül is.

Javasoljuk egy átfogó városi komposztálási program kidolgozását és beindítását (illetve a meglévő fejlesztését) különös tekintettel a közösségi komposztálás elindítására legalább kísérleti jelleggel. A közösségi komposztálás kialakítása - lakótelepi és társasházi területeken a helybeni komposztálás lehetőségének megteremtése. A közösségi komposztálás igazi csapatmunkát igényel, építi a közösséget. A közösségi komposztálás esetén nagyon fontos az eszközök biztosítása, a komposztpont és egy, a komposztálásban jártas felelős személy, „komposztmester” kijelölése, aki felügyeli a folyamatot. Cél a résztvevők közössége saját tevékenységéből származó szerves hulladéknak a keletkezés helyéhez közeli területen történő komposztálása, valamint a kész komposzt felhasználása a közösség saját céljára.

Budaörs, 2024. október 10.

Tisztelettel a Kertbarátok nevében

A Facebookon beérkezett javaslatok:

I.

Kedves Ágnes! A Budaörsiek csoportban láttam a felhívást. Az Együtt Gondolkodók Fórumát sajnos nem találtam, ezért írok Önnek privát üzenetet. A környezetvédelmi programot elolvastam, sajnos a Függelékek részben már nem volt időm elmélyülni. Elsősorban a közvetlen lakó környezetemben tapasztaltak alapján szeretnék néhány gondolatot hozzáfűzni városunk környezetvédelmi programjához:

1. Kertvárosi lakóövezetben ne lehessen a hátsó kertben szerelőműhelyt üzemeltetni, azaz gépjárműveket szerelni, ami azzal jár, hogy a motor túráztatása közben kipufogógázzal terítik be a szomszédok veteményesét és gyümölcsfáit, a zajt nem is említve.
2. Műhelyből, garázból és egyéb hátsó kerti építményből ne lehessen a csapadékvíz-elvezető ereszcatorna föld alatt kimenő csövére rákötni és azon keresztül szennyvizet kijuttatni közterületi nyílt, fedetlen árokba (konkrétan a Munkácsy és Széles utcai telkek mögötti árokról van szó). Ebben a városrészben egyébként a szennyvíz csatornahálózat kiépítése már rég megtörtént, csak néhány háztartásban „elfelejtették” a vizes helyiséggel rendelkező hátsó melléképületeket is rákötni a hálózatra.
3. Javaslom az említett árokban a víz minőségének időnkénti vizsgálatát, valamint a légszennyezettség és zajszint rendszeres mérését a Baross utcától délre fekvő területeken, nemcsak az autópálya közelsége, hanem az itteni lakóövezetben végzett ipari-szolgáltató tevékenységek miatt is.
4. Mivel városunkban a magán telkeken sajnálatos módon egyre gyérül a növényzet főként az új társasházak építése következtében, a beköltözők figyelmét fel kellene hívni arra, hogy lakásonként – a telkek méretétől függően - minimum egy fát vagy bokrot ültessenek a kertrészükbe.

5. Jó lenne, ha Budaörsön is elterjedne az az üdvözlendő szokás, hogy minden újszülöttnek ültetnének egy „Babafát” az Önkormányzat által erre a célra kijelölt területen, ami a zöldfelületek növelését is szolgálná, akár a 8.1.1. táblázatban említett „Zöldterület-fejlesztés: fasorok telepítése” célkitűzés keretében.

6. Még javasoltam volna közösségi kertek kialakítását, de most olvastam, hogy az Önkormányzat pár hete már létrehozott egy közösségi kertet az Otthon utcában 😊. Köszönöm a véleménynyilvánítási, javaslattételi, ötletelési lehetőséget!

II.

Egy állandó KISpiac jó lenne. mint Bp.en az oktagon mögött, lehajtható, gyorsan nyitható, fedett tetejű, kis költségvetésű standokkal.

III.

A város környezetvédelmi programjába szervesen integrálhatóan fontos lenne, hogy az 1. sz. általános iskola melletti “fejlesztési terület” visszakerüljön a város tulajdonába és park létesüljön a helyén.:

Levegőtisztaság-védelmi szempont:

Ne terhelje egy esetlegesen kialakítandó kereskedelmi-szolgáltató terület forgalma a lakóövezetet – 2 iskolával és uszoda/sportcsarnokkal a közvetlen közelben.

„A továbbiakban a figyelmet a kibocsátó források és a lakóterületek közötti konfliktushelyzet teljes visszaszorítására, illetve esetleges konfliktus kialakulásának megakadályozására célszerű fordítani.”

Zaj és rezgés elleni védelem:

Ne terhelje újabb irodaháznai-áruháznai autó a lakóövezet forgalmát, már így is napi szinten dugók alakulnak ki a két iskola és az uszoda/sportcsarnok közelsége miatt.

Ne kerüljön még egy sávval közelebb az M1-M7 autópálya forgalma a lakóövezethez, a zajvédő falon belülről azzal, hogy ráengedjük a szervízútra az autópályára/autópályáról igyekvők forgalmát a szervízútra.

A „Bevásárlóközpont” feliratú táblával nem a lakóövezeten keresztül kellene terelni a forgalmat Budaörs határától, hanem a már meglévő autópálya-felhajtóhoz lenne érdemes terelni.

Tarthatatlan szűnyoghelyzet ellen védekezés

A felszíni vizek minősége fejezetben is említettek szerint:

„A felszíni vizek mennyiségi kártételei ellen azonban védekezni kell a csapadékvíz gyűjtő és elvezető hálózat további fejlesztésével...”

Itt a szűnyoghelyzet megszüntetést különös tekintettel a pangó vizek megszüntetése vagy a nyitott helyett zárt elvezető hálózat fejlesztése segítené.

Továbbá a szűnyoghelyzethez kapcsolódóan a kialakítandó park lakóhelyül szolgálhatna madaraknak, denevéreknek, rovaroknak, amelyek természetes ellenségei a szűnyogoknak, jelentősen hozzájárulhatnának az szűnyogállomány visszaszorításához.

Alapvető kell, hogy legyen a zöldterületek védelme, a zöldinfrastruktúra fejlesztése, a természet- és tájvédelem egy forgalomtól ennyire terhelt városban, akár integrálhatóan a Nemzeti Környezetvédelmi Programba is.

Tisztelt Főépítész Asszony! Kedves Edina!

A megtevéstő cím ellenére bízom benne, hogy elolvassa a leveletem,
és válaszol is a feltett kérdésekre.

Nem fontossági sorrendbe sorolom a bennünket, civileket (és a város iránt elkötelezetteket)
foglalkoztató kérdéseket, amire választ várunk.

Lentz féle Hűtőház:

Lassan egy éve, hogy a testület meghozta a határozatot, hogy átvesszük a MÁV-tól ezt a
helyi védettségű, helytörténeti múlttal rendelkező masszív, több évtizede használatlanul álló-
épületet. Többszöri érdeklődésem ellenére nem történt ez ügyben semmi. Bár hivatkoznak a
munkatársai arra, hogy a MÁV elzárkózik a dologtól, a megbeszélések jegyzőkönyveit, mint
közérdekű dokumentumot, nem tekinthetjük meg. Hogy halad most a tárgyalás, a lobbizás,
mert azt érzékeljük, hogy erősen áll a dolog!

Kitelepítési emlékpark:

Ez is a MÁV-hoz kapcsolódó, és mint ilyen "nehéz fa". Az az elképzelésünk, hogy az állomás
mellett a kertbarátok által több, mint 15 éve rendbentartott parkosított részhez a kerítés
lebontásával

csatoljuk a valaha kertként funkcionáló, ma elgazosodott területet, ahol egy több, mint 100 éves
kerek beton virágágyás (szökőkút?) található. A lebontásra érett kerítés elzárja a lehetőséget, hogy a
buszról leszálló utasok

a sokszor nehéz bőröndökkel vonatok peronjához jussanak. Mivel az állomás mintegy a város
előszobája, szívügyünk, hogy rendezett kép fogadja az utasokat, illetve a nyugatra utazókat.

Felszíni vízelvezetés:

Köztudottan a víz közkincs, amiből egyre kevesebb jut az embereknek, és így előbb, vagy utóbb
stratégiaiilag fontos tényezővé válik. Ugyanakkor a villám árvizek miatt gyakran kevés az az
árokrendszer,

és a sztráda alatti átereszt, ami azt levezeti. Példát kellene venni azoknak a településeknek a
gyakorlatától,

akik mintegy "szivacstelepülés" a víz megtartására törekszenek egyfajta mini víztározók építésével.
Tudom,

már van a városunkban is ilyen, de akár magán embereknek bizonyos társulás létrehozásával
érdemes lenne ilyenben gondolkodni.

Városi Múzeum:

Egyre másra "szabadít" fel a város közhasznú, védettséget is élvező épületeket (pl. a volt Bercsényi kastély,

a volt Egészségház, Máltai Idősek Napközije stb) ezeknek a tovább hasznosításáról keveset hallunk, pedig

a város lakóinak kellene beleszólást adni ebbe. (Nem csak azért protestálok, mert a kertbarátok a 34 db Lenz Klára által alkotott művészi értékű textil képét Nyékládházára kellett vinni kiállító-, sőt tárolóhely hiányában, de tudom,

hogy a helyi művészek, a helyi múzeumok is tárolókapacitással küszködnek.)

Most első "szuszra" ennyi. Köszönöm, hogy végigolvasta, és azt még nagyobb hálával fogom köszönni,

hogy válaszol a levelemre.

Tisztelettel és kertbaráti üdvözléssel

Nagy Sándor Lászlóné Ági néni

06-70/6094931, 06-23/440635

Vélemény és javaslatok Budaörs város 2024-2029-es időszakra tervezett környezetvédelmi programjához

Összeállította:
a TÖB (Teremtésvédők Ökumenikusan Budaörsön)
munkacsoport

Budaörs, 2024 október

Az egyes részek szerzői: Beöthy-Husz Katalin, Beöthy László, Dellinger Fruzsina,
Szövényi Gergely, Várkonyi Péter

A javaslatok kidolgozásában részt vett továbbá: Nagy Sándorné, Baráthné Bártai Beatrix,
Nobilis Márió,

A javaslatokat támogatták továbbá: Borhegyi Éva, Fekete Ágnes, Márialigeti Sára,
Steinhauser Klára, Sziklássyné Medvenics Krisztina

1. Bevezetés

Az alábbiakban található, a TÖB számos civil tagja által összeállított vélemény- és javaslatcsomagot szeretnénk a Budaörsi Önkormányzat figyelmébe ajánlani. Ebben hat, számunkra kiemelkedően fontosnak ítélt környezetvédelmi problémakört részletezzük, amelyek változó mélységben többnyire megjelennek a véleményezésre bocsátott programban. Reményeink szerint használható javaslatokkal segítjük városunk élhetőbbé és ténylegesen is fenntarthatóbb működésűvé válását. Bízunk benne, hogy az egyes pontok jól beilleszthetők a programba, amihez igyekeztünk megadni a lehetséges kapcsolódási pontokat is.

2. Csapadékvíz kezelése

Kapcsolódási pont: 4.3. Felszíni, felszín alatti vizek, ivóvízellátás, szennyvízkezelés, 4.6.2. Zöldfelület-gazdálkodás, 5. Környezeti menedzsment, 7.5 A környezetvédelmi követelményeket kielégítő szennyvíz- és csapadékvíz infrastruktúra

Vízmegtartás-vízelvezetés problémái és megoldási lehetőségek

Ahogy az a környezetvédelmi programban több helyen is megjelenik, a lehulló csapadék kezelése és elvezetése rendkívül komoly feladatokat ró a városra. A jelenlegi szabályozás és a lakosság hozzáállása is azon alapul, hogy ez a vízmennyiség városunk számára egy alapvető probléma, amitől minél hamarabb meg kell szabadulni.

Ezt segíti elő a kiterjedt és folyamatos fejlesztés alatt álló, ugyanakkor folyamatos karbantartási munkát és költséget is igénylő csapadékvíz elvezető árkok és csatornák rendszere. Ezek a felszíni vizeket a természetes vízfolyásokon keresztül a fő befogadó Hosszúréti-patakba juttatják a víz minél nagyobb részét minél gyorsabban elvezetve a város területéről.

A bevágódást megakadályozandó, és a környezettől való elszigetelést is szolgáló módon rendszerint betonozott, fedett vagy nyitott tetejű csatornák valóban hatékonyan gyűjtik össze a felszíni vizeket. Az azonban, hogy ez a rendszer akadályozza a talaj vízfelvételét és a talajvíz újratöltődését, akár többszörösére is növelheti a lefolyás mennyiségét. A burkolt felületeken ráadásul radikálisan lecsökken a párolgás, ez pedig a környezet fokozott melegedéséhez vezet. Ezt tapasztalhatjuk, ha összehasonlítunk egy forró nyári napon tett sétát egy parkban és egy erősen beépített városi környezetben.

A burkolt felületek arányának növekedése miatt a lefolyó vízmennyiség is folyton növekszik, ami egyre gyakrabban okoz villámárvákat a patakok mentén, vagy akár városon belüli elöntéseket a csatornarendszer túlterhelődésének következtében. A jelenlegi globális klímaváltozási trendek alapján prognosztizálható, hogy az esők intenzitása folyamatosan növekszik a közeljövőben is, ezért ezek a káresemények hosszú távon gyakoribbá és jelentősebbé válnak.

Budaörs ugyanakkor ezzel a problémával nincsen egyedül. Nem csak hazánkban, de a világon is egyre több város kutat alternatíva után az évről évre növekvő védekezési és helyreállítási költségek csökkentésére. A jelenlegi csatornarendszerek kapacitásának növeléséhez a teljes rendszer átépítésére lenne szükség, ami irreálisan drága vállalkozás.

A csapadékvíz-gazdálkodás és a vízáteresztő zöldfelületek közös rendszere: a városi Kék-Zöld infrastruktúra

A jelenlegi, folyamatos fejlesztést, kapacitásbővítést és karbantartást igénylő lehetőségek kiváltására alkalmas a szivacs város koncepció, a Kék-Zöld Infrastruktúra, ami gyakorlatilag feje tetejére állítja az eddigi elképzeléseket a helyesnek vélt csapadékvíz kezeléstről.

A koncepció alapját az esőkertnek nevezett építészeti-kertészeti megoldás képezi. Itt a víz tárolását a talajban kialakított víztározó réteg végzi. Ezt az itthon még kevésbé ismert módszert több mint 30 éve használják a tengerentúlon. Ott az évek során több mint 6200 esőkertet létesítettek. Mára már Magyarországon is létezik 'jó példa'. Kecskeméten több éve sikerrel használják ezeket, az ottani szakmai csapat közreműködésével pedig országszerte jelennek meg kisebb-nagyobb esőkertek, idén például Ajkán.

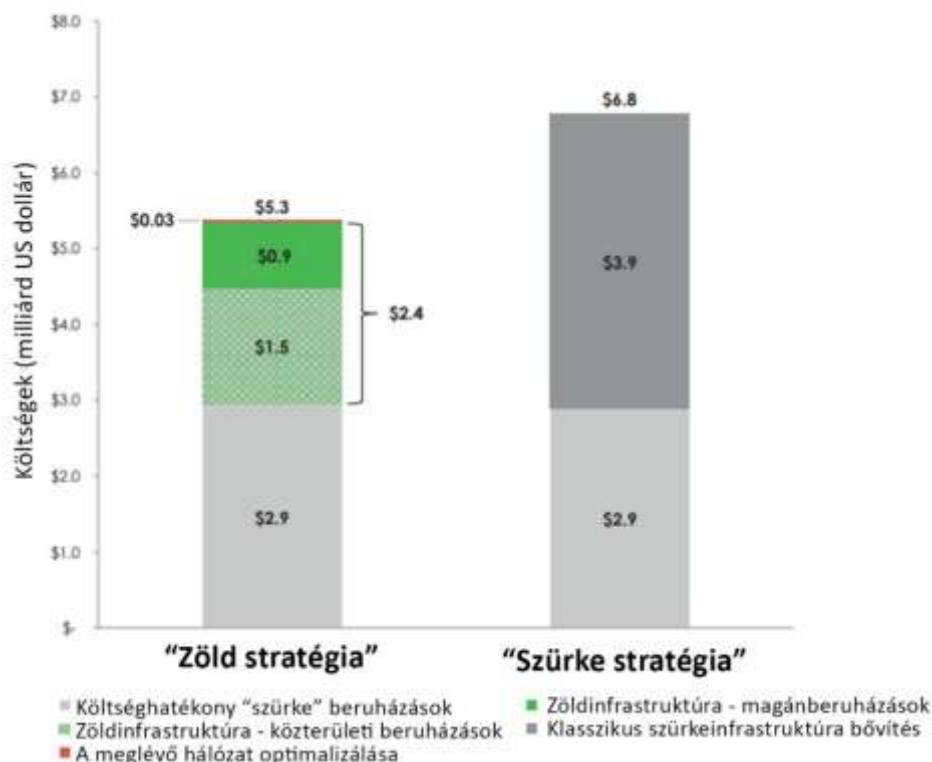
A kék-zöld infrastruktúra tehát egészen másként jelenik meg a városképben, mint a tradicionális vízelvezető rendszerek: elemei nem megközelíthetetlen, körbekerített, egyfunkciós beton műtárgyak, hanem multifunkcionális, esztétikus és ökológikus felületek, melyek egyszerre csökkentik a lefolyást, hűtik a környezetüket, szolgálják a lakók kapcsolódását és egészségét, valamint élőhelyet nyújtanak a honos állat- és növényfajok számára.

Gazdaságos kivitelezhetőség, élhetőbb városok

A lehulló csapadék egészének helyben tartásához jelentős méretű burkolatlan felületre van szükség, amely a meglévő beépítéseknél gyakran nem áll rendelkezésre. Az elérhető eredmény azonban így is jelentős lehet: a csapadék egy részének helyben tartásával a csatornarendszer tehermentesíthető és az elöntések jelentős része elkerülhetővé válhat.

Talán nehéz elsőre elképzelni, hogy egy sűrű városi szerkezetben ez hogyan volna megvalósítható, azonban New York példája is mutatja, hogy ez lehetséges. A város 2010-ben részletes költségbeclést készített vízgazdálkodási problémáinak megoldásaira egy „szürke”, tradicionális infrastruktúra-fejlesztési és egy „kék-zöld”, a víz helyben tartására koncentráló alternatívát összehasonlítva.

A zöld alternatíva a meglévő hálózat optimalizálásával hosszú távon jelentősen olcsóbbnak bizonyult, mint a meglévő vízelvezető hálózat bővítése, ezért a város e mellett tette le voksát és már több mint tíz éve fejleszti következetesen zöldfelületei víztározóképeségét (New York DEP, 2010).

1. ábra: New York város költségbeclése a hálózatbővítés két alternatívájára (New York DEP 2010, 30 o.)

Az esőkertek alkalmazásának előnyei

Az esőkertek tehát a természetes erdők működését utánzó, mesterségesen létrehozott mélyedésben kialakított életközösségek. Céljuk a csapadék kezelése, összegyűjtése, elnyelése, szűrése, helyben tartása, hasznosítása, ami a talajszerkezet átalakításával és a célirányosan telepített növényzet közreműködésével, valósul meg. A megfelelő rétegrend és méretezés mellett az esőkertek időszakos vízborítása elenyésző.

Költséghatékonyság

Megépítésük jelentősen olcsóbb egységnyi csapadékvíz kezelésére, mint a csapadécsatornák kiépítése, akár kevesebb, mint a huszada is lehet az eredeti költségeknek.

A zöldfelület fenntartás költségeit is csökkenti, hiszen a hagyományos kertészeti megoldásoknál jelentősen kevesebb öntözést, gyomlálást igényel.

Vízkormányzás

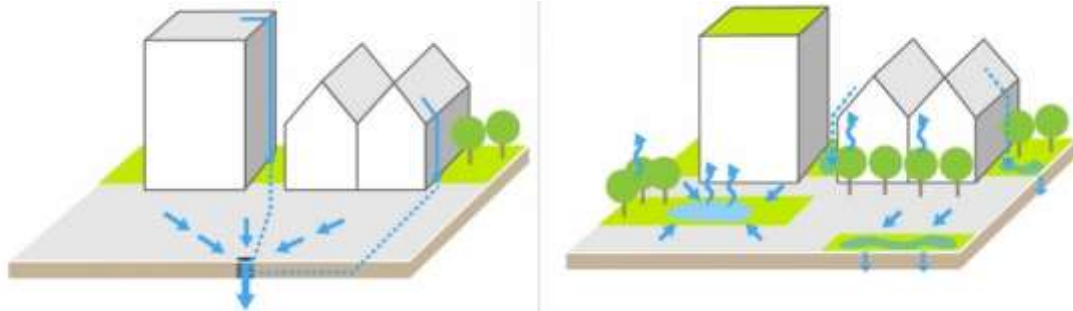
Vízmeztartó közeget biztosít. Esőzések alkalmával 2-2,5 x több víz felvételére képes a hagyományos megoldásokhoz (például vízmeztartó árkokhoz) képest.

Támogatja a csapadék talajrétegekbe történő lassú beszívódását, a táji vízmeztartást, vízleadó közegként pedig fokozatosan adagolja a növényeknek a vizet, amikor nincs csapadék.

Kiegyenlítő szerepe van szélsőséges időjárás esetén.

A hirtelen lezúduló nagy mennyiségű eső a burkolt felületeken és a kiszáradt tömörödött talajba nem tud beszívódni, onnan lefolyik és villámárvizeket okoz.

Az esőkert a talajszerkezet átalakításnak köszönhetően mintegy szivacsként könnyen magába szívja a vizet és késlelteti a lefolyást.

2. ábra: Tradicionális csapadékvíz-elvezetés és a csapadék helyben tartása a kék-zöld infrastruktúra fejlesztésével (Csizmadia Dóra ábrája)

Vízisztítás

A növények és a talaj szerkezetének köszönhetően a burkolatokról és a tetőkről összegyűlő szennyeződések megtisztítják, így helyileg és regionálisan is csökkenti a vízszennyezést.

Levegőminőség

A növényzet és a talaj segítségével javítja a levegő minőségét, csökkenti a szálló por mennyiségét, valamint széndioxid megkötő és oxigéntermelő képessége van.

Hűtés

A megtartott csapadéknak köszönhetően a növények nagyobb párologtatást végeznek, ami által erőteljesebben hűtik a környezetet a hagyományos városi zöldfelületekhez képest.

Helytakarékoság

Közterületi, szilárd burkolattal ellátott csapadékvíz-kezelő rendszerek környezetében sok esetben nem maradt lehetőség fák és növényzet telepítésére. Az esőkertek megépítésével a kék és a zöld infrastruktúrák nem különülnek el egymástól, így a vízkezelésre nem szükséges külön helyet biztosítani a zöldfelületek kárára.

Fenntarthatóság

A felhasznált anyagok természetesek, előállításuk kis ökológiai lábnyommal, többnyire hulladékokból is megoldható, melyek helyszínre szállítása rövid ellátási láncsal biztosítható.

Klímavédelem

Településeink szárazodásának, melegedésének megállításában, és a folyamat visszafordításában jelentős szereppel bírnak. Kellő számú esőkert építése esetén az árnyékoló, párasító, hűtő funkciójuknak köszönhetően csökkentik a városi hősziget hatásokat, ezáltal a villámárvizeket okozó intenzív konvektív csapadékhullás kialakulásának valószínűségét is csökkentik.

Megfelelő, teljes települési, táji, vagy adott vízgyűjtő terület egészének tervezésével a villámáradások megelőzésének hatékony eszköze.

Esztétika előnyök

Minőségi, városképet javító természetközeli zöldfelület, amely emeli a környezet esztétikai megjelenését. Az esőkert üde színfoltja magánkerteknek és közterületeknek egyaránt.

A hagyományos, beton- és földmedrű árkokhoz képest tetszetősebb és többértű hasznosítással látja el feladatát.

Élettér

Javítja az ökoszisztéma állapotát és összetételét. Élőhely növények, beporzó rovarok, békák, gyíkok, madarak számára, ezáltal elősegíti a terület biodiverzitásának (biológiai sokféleség) növekedését.

Egészség

Az előzőekben felsorolt valamennyi területnek az emberi egészség megőrzésére kedvező hatása van.

Pályázati lehetőségeket jelent

Zöld projektként, széndioxid megkötés témakörben, klímaadaptív zöldterületek létesítésekor.

Javasoljuk a környezetvédelmi tervbe beemelni az esőkertek és a szivacs város koncepcióját és egy kísérleti projekt keretében mihamarabb elkezdni annak gyakorlatba ültetését, a város adottságaihoz történő adaptációját. Ez példaértékkel bírhat a régió más települései számára is.

Felhasznált forrás: <https://www.esokert.hu/>

Záportározók és vízfolyások vizes élőhely rekonstrukcióval

Az extrém nagy, intenzív csapadékhullásokat követően a hegyoldalakból lezúduló esővíz egy része mindenképp a gyűjtő rendszeren keresztül a végső befogadóig jut. Még ha ennek jelentős része esőkertek formájában a területen maradva segít is a kiegyenlítettebb klíma fenntartásában, a nagy többletek még így is megterhelhetik a befogadó vízfolyásokat.

Ennek mérséklésére jelenleg is működik néhány záportározó a város területén, újak telepítése pedig a tervben szerepel is. Ezek a tározók szintén kombinálhatók lehetnek esőkertekkel. Ezzel együtt a biodiverzitás megőrzéséhez is nagyban hozzá tudnak járulni, amennyiben nem (csak) meredek falú betonozott medencék formájában, hanem az egykori,

Budaörsi-medencére jellemző, vízfolyásokat kísérő átmeneti kisvizes élőhelyekként jönnek létre.

Ilyen megoldásokat a már meglévő záportározókhoz is lehetne kapcsolni, sőt, azokat a növényzet spontán módon eddig is elkezdte már birtokba venni. Ez már az újabb záptározók létesítéskor figyelembe veendő szempont lehetne.

Az ilyen élőhelyek különösen nagy értéket képviselnek az agglomerációban. A tisztán természetvédelmi célok mellett ezek ugyanakkor nagyon fontos környezeti nevelési helyszínekké is válhatnak, mivel gazdag élőviláguk a fiatal nemzedék számára különösen érdekfeszítő.

Egy-egy ilyen élőhelyen (amelynek benépesülése spontán módon is gyorsan várható, de kis segítséggel fel is gyorsítható) tanösvény létrehozása elősegítheti a szabadtéri természetismeret órák vagy akár tanórán kívüli programok sikeres, színvonalas lebonyolítását. Az elkészült program tartalmaz vízfolyás revitalizációra vonatkozó felvetést, ami szintén fontos része lenne egy ilyen élő rendszer felújításának.

javasoljuk, hogy a programban jelenjen meg legalább egy záportározó telepítése mellett kísérleti jelleggel egy kisvizes élőhely rekonstrukció is ahhoz kapcsolódóan.

3. Hulladékkezelés

Komposztálás

Kapcsolódási pont: 7.6 Fenntartható hulladékgazdálkodás

A hulladékgazdálkodásról szóló fejezetben felsorolt témák mellé beemelendő a zöldhulladék kérdésköre. A jelenlegi rendszerben az összes helyben keletkező zöldhulladékot (háztartási és közterületi) a program helyzetelemzése alapján Pusztazámorra szállítja a szerződött hulladékszállító, ahol nagyon helyesen az komposztálásra kerül. Ez azonban nem a fenntarthatóság irányába mutató eleme a rendszernek, mivel mindez nem helyben történik.

Ösztönözni kell a lakosságot a kisléptékű helybeni komposztálásra, ami jelenleg is működő gyakorlat a legkörnyezettudatosabb rétegben.

A házi komposztálók kiutalásának korábbi gyakorlatát kertes magánházakhoz szükséges tovább folytatni. Azonban legalább ennyire fontos, már csak a szemléletformálás szempontjából is a lakótelepi és társasházi területeken a helybeni közterületi komposztálás lehetőségének megteremtése.

A közösségi komposztálók létező fogalom, azok ésszerűen telepíthetők és fenntarthatók szakszerű üzemeltetés mellett. Mindez összességében hatalmas mennyiségű zöld hulladék helybeni hasznosítását eredményezi, ami a magánházaknál a helyi kertek valóban fenntartható módon történő tápanyag utánpótlását is jelenti egyben. A közösségi komposztálóknak képződött komposzt pedig a helyi közterületek parkosított részei talajának javítására szolgálhat, de közösségi kertekben is felhasználható.

javasoljuk egy átfogó városi komposztálási program kidolgozását és beindítását (illetve a meglévő fejlesztését) különös tekintettel a közösségi komposztálás elindítására legalább kísérleti jelleggel.

Szelektív szigetek

A Budaörsön meglévő és működő egységek mellé városszerte szükséges lenne legalább három további szelektív sziget létesítése. A lakótelepi két nagy egység (Patkó utca és Ifjúság utca) jelentősen túlterhelt, a környező épületek lakói számára már zavaróvá vált. Gyakori, hogy a város távolabbi részeiből, cégektől, irodákból hordjanak ide nagyobb mennyiségű hulladékot. Ez jól mutatja, hogy sajnos nem elegendő a házhoz menő szelektív gyűjtés.

Javasoljuk nagyobb szelektív sziget kialakítását az alábbi helyszíneken:

- BITEP vonzáskörzetében
- Árok utca (Törökugratót és az Irodaházakat kiszolgáló)
- Városi uszoda környékén (Budaörs Ny-i részét kiszolgáló)

Utcai szemetesek:

Korszerűsítésre, cserére szorulnak az utcai szemetesek. Városszerte több helyre kerülhetne ezekből is szelektív változat.

Általánosságban elmondható, hogy a fedetlen/tető nélküli utcai szemetesből az állatok (leginkább az urbanizált dalmányos varjak) kiszedik és szétszórják a szemetet. Ez a probléma a lakótelepen fokozottan érvényes. A kiszórt szemet rontja a városképet, szennyezi a környezetet, ezért érdemes a jövőben tetővel rendelkező kukákat telepíteni.

Kutyapiszok gyűjtők:

Bár a kutyapiszok gyűjtő zacskókat – szóhasználatban- biológiailag lebomlónak nevezzük, azok valójában csak apró műanyag darabokra hullanak, még több mikro műanyagot juttatva a környezetbe. (Ez alól kivételt jelentenek a kukoricából készült zacskók, de Budaörsön nem ilyenek vannak kihelyezve.)

A kihelyezett műanyag zacskókat elhordják a vásárolni járók, ha nem nyílik ki elsőre, gyakran újat tépnek, a „nem működő” zacskó ilyenkor üresen jó esetben a kukában végzi. A letekerve otthagyt zacskókba belekap a szél, és hordja a városon keresztül, majd fákra bokrokba tekeredve, vagy a földre hullva végzi. Sok kutyatulajdonos pedig egyszerűen csak azért nem szedi össze az ürüléket, mert még zacskón keresztül sincs gusztusa hozzáérni.

Ezekre a problémákra nyújtana megoldást a papír kutyapiszok zacskó:

- Papír, tehát valóban lebomlik.
- Funkcionálisan és méretéből adódóan csak erre jó, uzsonnás zacskónak kicsi.
- A papírzacskóban lévő karton lapátka segítségével a gazdi hozzáérés nélkül diszkrét, átlátszatlan zacskóba tudja tenni a kutyapiszkot.

Külföldi jópéldák mutatják (pl. Prága), hogy ezzel az egyszerű és környezetbarát változtatással radikálisan csökkenthető az utcán heverő, gazdátlan kutyapiszok mennyisége.

4. Területfelhasználás

Kapcsolódási pont: 4.4.1 Területfelhasználás

Noha a 4. fejezetben a 4.4.1 - Területfelhasználás alfejezet érintőlegesen foglalkozik e témakörrel, az elkészített szakanyagban ennek környezetvédelmi aspektusa nem igazán jelenik meg. Ide kapcsolódik több olyan kiemelendő téma, amely röviden, csak említés szintjén, vagy egyáltalán nem is jelennek meg a teljes elkészült anyagban. Ezek a következők: közösségi kertek, egyéb közterületek (utcák, parkok, játszóterek) növényzete. Az alábbiakban ehhez kapcsolódóan néhány javaslatot teszünk, amelyeket a 4.1.1 fejezetbe illesztve az ott megjelentekeket jól kiegészítik. Ugyanezek a 7. és 8. fejezetbe is beillesztendő konkrét ütemezett feladatok formájában.

Közterületek növényzete

Közterületeken a növényzet kialakításakor fontos szempont a díszítő érték, azonban figyelemmel kell lenni egyrészt az esetleges hozzáadott értékre és az idegenhonos fajok problematikájára is. Javasolt olyan növényfajok telepítésére törekedni, amelyek nem válhatnak veszélyes özönfajjá. Például az akác (*Robinia pseudoacacia*), a nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), a császárfa (*Paulownia tomentosa* és hibridjei), a krisztustövis (*Gleditsia triacanthos*) telepítése kerülendő, illetve a parkosított területeken spontán megjelenő bálványfa (*Ailanthus altissima*) csemeték megtartása is. Ez utóbbi faj aktív irtására már jogszabályi kötelezettsége is van az önkormányzatnak. Az erősebben mérgező díszfajok kerülése is javasolt (pl. tiszafa (*Taxus baccata*), aranyfa (*Laburnum anagyroides*), babérmeggy (*Prunus laurocerasus*)), különösen a gyermekeket ellátó közintézmények (pl. bölcsődék, óvodák, iskolák) udvaraiból, kertjeiből. Ez utóbbi helyekről ezeket, mint potenciális veszélyforrásokat javasoljuk lecserélni veszélytelen fajokra.

Javasoljuk olyan fák-bokrok telepítését, amelyek külön gondozást nem igényelnek, azonban gyümölcsöt teremnek, így a helyi lakosság számára emiatt is értéket képviselhetnek. A hagyományos, rezisztens gyümölcsfák mellett egyéb gyümölcstermő cserjék (pl. ehető fanyarka (*Amelanchier sp.*) fajták, húsos som (*Cornus mas*) kultúrfajták, füge (*Ficus carica*) fajták) jól beilleszthetők a parkosítás rendszerébe.

Közösségi kertek

Közösségi kertek kialakításával egyrészt valódi közösségek hozhatók létre az egymás mellett élő lakosság ilyen érdeklődésű tagjaiból, akik ráadásul példaként szolgálhatnak a kertesházaz övezetekben fokozatosan visszaszoruló háztáji kertészkedés felélesztéséhez.

Javasoljuk, hogy a programba kerüljön be a budaörsi közösségi kertek kérdésköre legalább egy ilyen kert beüzemelésével.

5. Biológiai sokféleség védelme

Védett területek fejlesztése

Kapcsolódási pont: 4.4.2 - Élővilág, táj- és természetvédelem, 7.1 – Jövőkép: külön pont „az épített és természeti környezet értékőrző fejlesztése, megújítása,”

A 4.4.2 fejezetben részletesen bemutatásra kerülnek a védett területek, illetve felsorolásra és részben bemutatásra kerülnek (Törökugrató déli gyepei) a helyi védelemre javasoltak is. Ezek után a 7.1 fejezetben a jövőkép elemei között külön pontként szerepel „az épített és természeti környezet értékőrző fejlesztése”. Ezek után viszont a középtávú célok között (7.9) csupán annyi található a 7.9.1 táblázatban Természetvédelem, zöldfelület fejlesztések alatt, hogy megújított közterek. A 8.1.1 táblázatban ismét előkerül a téma több pontban is: Farkashegy, Törökugrató – tanösvények kialakítása.

Az új védett területek létrehozásáról tehát egy szó sem esik a megvalósítandó elemek között, noha az a jelenlegi helyzet ismertetésében (4.4.2) ehhez képest részletesen bemutatásra kerül. Javasoljuk, hogy a programba kerüljön be a középtávú célok közé az új védett területek létrehozása, még ha annak megvalósulása részben kétséges is a tulajdonviszonyok miatt.

A következő területek helyi védelmét mindenképp javasoljuk kiemelkedő élő természeti értékeik alapján:

A Törökugrató 4.4.2 pontban már szóba kerülő értékes déli részein

E terület értékeit és a védettség mellett szóló fő érveit a 4.4.2 fejezet tartalmazza, bár az ott szereplő, egy korábbi védetté nyilvánítási javaslatból beemelt szövegrészben szereplő számadat, mely szerint itt 30 állatfaj fordul elő, egész biztosan hibás, az inkább a védett és fokozottan védett állatfajok számára utalhat.

A Tétényi fennsík peremi részének Budaörshez tartozó, be nem épített területén

A Szajkó utcától délre fekvő, kb. 25- 30 hektár közötti kiterjedésű plató perem igen értékes lejtősztyeppeket és erdős foltokat tartalmaz részben telepített feketefenyvessel, részben mára begalagonyásodott egykori szárazgyepekkel.

A terület közvetlen kapcsolatban áll egy nagyobb budapesti helyi védett területtel (Tétényi-fennsík). Kiemelkedő gazdagságú a mostanra sajnálatosan kifarcellázott, de még be nem épített itt tervezett új utca, ahol az utóbbi években végzett beavatkozások jelentős természeti károkozással jártak, megsemmisítve több védett, fokozottan védett állat- és növényfaj számos példányát.

A már kialakított telkekről legalább a túlélő példányok átmenekítésének megkísérlése fontos lenne a leendő védett területre. A jelenleg kevésbé értékes faültetvény is része lehetne a majdani védett területnek, az fokozatos állományátalakítással öshonos erdővé alakítandó.

Az itt előforduló védett és egyéb értékes fajokról a DINPI biotikai adatbázisában számos recens adat található. A területen méreténél fogva tanösvény is kialakítható lenne, illetve a galagonyásodott gyepek célzott természetvédelmi kezelésével ott igen értékes, a területen feltehetően eredetileg is uralkodó gyepek-bozót-erdő mozaik alakítható ki.

A Kálvária-dombon

A Kálvária-domb területe bár teljesen izolált, kis kiterjedésű, mégis máig megőrizte egykori, dolomitkopárokra jellemző élővilágának egy részét. Az itt még mindig megtalálható számos védett növény- és állatfaj (pl. tavaszi hérics, törpe nőszirm, pannon gyík ,stb.) lokális populációinak megőrzése szempontjából nagyon fontos lenne a mihamarabbi védetté nyilvánítás, ami a jövőbeni gondosabb kezelés-fenntartás záloga.

Itt is javasolható egy tanösvény kialakítása.

A Jövőképben (7.1) jelzett cél, a „természeti környezet értékőrző fejlesztése, megújítása” célkitűzésébe illeszkedik a meglévő és kialakítandó védett területek óvatos bevonása a város életébe, illetve a már meglévő bevonottság finomhangolása az értékek jobb megőrzése céljából.

A helyi lakosságnak nagy igénye van e területek használatára, ezt azonban szabályozni kell, mivel a jelenlegi trend a látogatott élőhelyek és életközösségek komoly degradálódása. Ez különösen szembeötlő a Budaörsi kopárok frekvenciát több fokozottan védett részein (pl. Kő-hegy, Odvas-hegy, Farkas-hegy, Huszonnégyökrös-hegy). E területeket sűrűn behálózzák részben illegálisan kialakított, hagyományosan igen népszerű ösvények, ahol jelentős a taposás, szemetelés, és egyéb bolygatások.

A dolomitkopárok országos szinten kiemelkedő természeti értékeinek megőrzése Budaörs felelőssége. Ehhez nagy segítséget ad, ha az itt lakóknak jó ismereteik vannak a területek értékeiről, amit tanösvények kialakításával hatékonyan elő lehet mozdítani, ahogy ez a program 8.1 fejezetében a megvalósítandókat felsoroló táblázatban szerepel is a Törökugratóra és a Farkas-hegyre. Ez az országos védett terület részeként a DINPI-vel együttműködésben, a helyi védett és jelenleg nem védett, de reménybeli helyi védett területeken önkormányzati hatáskörben megvalósítható lehetőleg civil együttműködésben.

Mivel a város lakosságának életében e területek jelenleg is fontos szerepet töltenek be, a tiltás helyett az együttműködésre alapozva a jelenleginél biztosan jobb állapot érhető el középtávon is. Mindez pedig példaértékű lehet más települések számára is.

Javasoljuk tehát a Törökugrató jelzett részének, a Tétényi-fennsík jelzett részének és a Kálvária-dombnak a helyi védettségének napirendre tűzését és a védetté nyilvánítási folyamat elindítását az állapotuk javítását, illetve fenntartását célzó kezelési tervvel. Emellett szakértők és a DINPI bevonásával ezeken és az országos védett területrészekén jól átgondolt, szemléletformáló tanösvények létesítését, és a meglévők felújítását.

Nem védett természeti területek, zöld folyosók

Kapcsolódási pont: 4.4.2 - Élővilág, táj- és természetvédelem, 7.1 – Jövőkép: külön pont „az épített és természeti környezet értékőrző fejlesztése, megújítása,” (E témakör nem jelenik meg a véleményezendő anyagban.)

Budaörsön rendkívül értékes élőhelyek illetve zöldterületek találhatóak a városszövetbe beékelődve, a Budai-hegység természetközeli állapotú területeitől részben vagy teljesen elszigetelve. Ilyen területek például a Törökugrató, az Út-hegy, az Odvas-hegy, a Kő-hegy, a Nap-hegy és a Tűzkő-hegy.

A város stratégiai célja kell, hogy legyen ezen értékes területek további elszigetelődésének megakadályozása, illetve zöld folyosók kialakítása, melyre ott van reális lehetőség, ahol az azokat körülvevő, beépítésre szánt területek beépítettsége még alacsony.

Javasoljuk ennek megfelelően:

- Azon még meglévő nem beépített területek feltárását, amelyek kapcsolatot/lépőköveket jelenthetnek az értékes védett területek között
- Az Építési szabályzatok és településszerkezeti tervek megváltoztatásával, illetve az érintett ingatlanok önkormányzati tulajdonba vételével zöld folyosók kialakítását, ahol ez lehetséges. Ilyen lehet például a Kő-hegy és az Odvas-hegy, valamint a Nap-hegy és a Tűzkő-hegy összekapcsolása, illetve az Odvas-hegy és az Út-hegy északnyugati részének, valamint a Nap-hegynek és a Tűzkő-hegynek ilyen módon való összekapcsolása a Budai Tájvédelmi Körzet egybefüggő tömbjével.
- A várost átszelő vízmosások esetén stratégiai célként kezelni azok természetközeli állapotának megőrzését, illetve helyreállítását, és a vonatkozó jogszabályok ennek szellemében való átdolgozását, figyelembe véve a vízgazdálkodás szempontjait is.

Az így kialakított zöldterületek a természetvédelem mellett rekreációs és vízgazdálkodási célokat is szolgálhatnak, és értékes városi zöldterületet jelentenének.

Idegenhonos fajok

Kapcsolódási pont: 4.4.2 - Élővilág, táj- és természetvédelem, 7.1 – Jövőkép: külön pont „az épített és természeti környezet értékőrző fejlesztése, megújítása,”

Az idegenhonos fajok kérdésköre az elkészített anyagban egyáltalán nem jelenik meg, noha nagy jelentőségű a természeti értékek védelme szempontjából, de többek között humán egészségügyi vonatkozásai is vannak.

A város területén több olyan idegenhonos faj előfordul, amely jelentős negatív hatással vannak, vagy várhatóan már a közeljövőben is lesznek az élővilágra, vagy akár kiemelten az emberekre, és amelyekkel emiatt a város környezetvédelmi programjában is mindenképp foglalkozni kell.

Özönművények

A város ember által átalakított részein és a természetközeli élőhelyeken egyaránt már jelenleg is komoly problémát jelentenek, vagy a jövőben várhatóan ilyenné válnak bizonyos idegenhonos növényfajok. Ezek a következők:

Mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*) – kelet-ázsiai faj, szárazgyepekben, bokros élőhelyeken, bokorerdőkben terjed, illetve a város parkosított részein, kertekben is megjelenik. Magról és gyökérsarjak útján is jól szaporodik. Megtelepedését követően gyorsan terjed és az adott területen uralkodóvá válhat. Kiirtása jelenleg vegyszeres úton megoldott. A dolomitkopárok száraz élőhelyein az egyik legveszélyesebb özönfaj.

Fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) – észak-amerikai faj, gyepekben, parkokban, kertekben és erdőkben egyaránt terjed, különösen szárazabb élőhelyeken. Sok helyen ültetik is erdészetileg és díszfának egyaránt. Kiirtása leginkább vegyszeres úton megoldható.

Nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*) – észak-amerikai faj, parkokban, kertekben és erdőkben terjed, különböző vízellátású területeken egyaránt megél. Sok helyen fasorokban, parkokban is

ültetik díszfaként. Kiirtása vegyszeres úton is nehéz. Magját az énekesmadarak aktívan terjesztik, bárhol spontán is megjelenhet. Főleg erdős élőhelyeken veszélyes özönfaj.

Selyemkóró (*Asclepia syriaca*) - észak-amerikai faj, gyepekben, kertekben terjed, néhol dísznövénynek is ültetik. Korábban főleg az alföldi homokgyepekben okozott problémákat, de jelenleg már az ország minden táján megjelent és szárazabb gyepekben sokfelé kezd tömegessé válni. Kiirtása leginkább vegyszeres úton megoldható.

Japánkeserűfű hibridek (*Fallopia* spp.) – kelet-ázsiai eredetű fajok hibridjei. Elsősorban vízfolyások mentés, vízmosásokban, útszéli árkokban terjed, de bizonyos formái szárazabb élőhelyeken is képesek megmaradni. Nagyon agresszív özönfaj, kiirtása vegyszeres kezeléssel is nehéz.

A fent felsorolt fajok jelentik talán a legnagyobb veszélyt jelenleg a város területén fellelhető biológiai sokféleségre. Mindegyikre jellemző, hogy megjelenésük után először fokozatosan, majd gyorsuló ütemben özönlik el az élőhelyet, ahol az eredeti vegetációt teljesen kiszorítják, így a teljes élővilágra komoly negatív hatással vannak.

Javasoljuk legalább a felsorolt fajok terjedésének megállítására, majd visszaszorításukra a természeti területeken és egyéb zöldterületeken egy akcióterv kidolgozását a gócpontok felmérésével és kezelésével, különös tekintettel arra, hogy irtásukat a bálványfa és a selyemkóró esetében EU szintű jogszabály is előírja.

Ázsiai tigrisszúnyog (*Aedes albopictus*)

Noha számos idegenhonos állatfaj előfordul Budaörsön, ezek többsége mezőgazdasági kártevőként ismert és károkozásuk esetén lokálisan kezelésre is kerülnek (pl. vadgesztenye aknázómoly).

Egész más megítélés alá kell hogy kerüljön a délkelet-ázsiai trópusi eredetű tigrisszúnyog, amely az utóbbi néhány évben jelent csak meg a városban, de potenciálisan nagyon komoly veszélyforrás lehet akár humán egészségügyi szempontból is.

Az elmúlt 3-4 évben a város egyes részein a nyári hónapokban rendre nagy egyedsűrűségű populációja alakult ki. Ez jelenleg csak a csípések kellemetlensége miatt zavaró. Azonban a zavarás mértéke helyenként mostanra önmagában is jelentőssé vált, különös tekintettel arra, hogy ezen faj az őshonos csípőszúnyogjainkkal ellentétben napközben is aktív. Ráadásul igen gyors, cikázó röptű rovar, csípése pedig a többi rokon fajnál hevesebb allergiás reakciót válthat ki. Állandóvá váló jelenléte komoly veszélyt jelenhet a jövőben. E faj ugyanis számos trópusi humán betegség kórokozó vektora (pl. sárgaláz, dengue-láz, chikungunya-láz, nyugat-nílusi láz vírusai). Ezek pillanatnyilag nem ismertek itt, de intő jel, hogy 2024 nyarán például az észak-olaszországi Triesztben egy endémiás dengue-láz járvány tört ki a tigrisszúnyog terjesztésével. A klíma várható melegedése a következő években is kedvezni fog a számára, ami így az ilyen járványok kialakulását is elősegítheti. Félő, hogy Magyarországon akár éveken belül már ilyen helyzet alakulhat ki az érintett területeken.

A szúnyogok elleni szokásos alkonyati inszekticides repülőgépes permetezés e fajra nem túl hatásos, ahogy az inszekticid hidegködös irtása sem. Mivel lárvái kifejezetten a mesterséges, jellemzően kis vízterekben (akár 1-2 deciliter vízben is!) élnek, a természetes vizes élőhelyeken egyáltalán nem jelenik meg, annál inkább a kertekben gyűjtött esővízben, eldobott palackokban, edényekben, vagy akár temetői virágvázában, a nyári melegben pedig egy generációja akár 1 hét alatt is kifejlődhet.

A drasztikus, minden egyéb, köztük sok védendő rovar pusztulásával járó totális rovarirtás időlegesen (a tapasztalatok szerint néhány napra) eltüntetheti ugyan, ezt a módszert azonban

mindenképp kerülni kellene a rovarfajta értékekben is bővelkedő Budaörsön. A populáció korlátozására a lakosság aktív bevonásával van reális esély. A Budaörsi Önkormányzat által 2024-ben meghirdetett szúnyogirtó tabletta osztás nagyon jó kezdeményezés, azonban a faj visszaszorításához egy ennél szélesebb körű, jól koordinált program szükséges.

A fentiekben vázoltak értelmében egy helyi tigrisszúnyog program mihamarabbi megszervezését és elindítását javasoljuk a környezetvédelmi program keretében, ami országos szinten is példaértékű volna.

6. Épített környezet élhetőbbé tétele

Pozitív Budaörs vezetésének a hozzáállása, hogy közterületein igyekszik a lehető legkevesebb felületet beburkolni, óvni a meglévő zöldterületeket. Az is üdvözlendő, hogy a lakosság kérésére felülvizsgálták és lehetőséget adtak a közelmúltban egy közösségi tér (Napsugár sétány játszóterének) felújítása során annak környezettudatosabb kialakítására. Ugyanakkor érdemes lenne ezeket a lakossági igényeket városszerte figyelembe venni.

Az épített környezet kialakítása során célszerű törekedni az organikus anyaghasználatra, a műanyag/műgyanta kompozitok helyett az ásványi kompozitok használatát előnyben részesíteni. Fokozottan odafigyelni arra, hogy ami újjahasznosított - ezért környezetbarátnak mondott - az nem jelenti azt, hogy természetbarát is lenne. Az épített környezet esetében fontos hangsúlyozni azt is, hogy a zöld felület nem zöldterület. A gyepek és az egynyári virágágyások nem tudják olyan módon kiszolgálni a város igényeit, ahogyan arra egy ligetes, fás-bokros-évelő növényekkel beültetett terület képes (természetes hűtés, levegő tisztítása, szálló por és zaj felfogása).

Tudatos odafigyelést és felügyeletet, szükség esetén szankciókat igényelne az a tendencia is, hogy az új építésű „kertesházak” esetében mi történik a „nem beépíthető” telekrészekkel. Gyakori, hogy ezeket műfűvel, vagy – igaz, alátámasztatlanul, de - geotextíliával és térkövel burkolják be, ezzel radikálisan csökkentve a valódi zöldterületek mértékét. Ez egyébként a helyi zöldrendeletről is szembe megy.

Szintén ellentmond a zöldrendeletnek és komoly környezetkárosítást jelent a beruházók által „kitakarított” kertek sokasága. Évtizedes fákat, hatalmas lombkoronával vágnak ki, meg sem próbálva megtartani, menteni azokat, de sajnos az sem ritka, hogy az engedélyeztetések idejére az egyébként engedély nélkül, szabálytalanul létesített medencéket homokkal és gyeptéglával fedik el, majd kiássák és üzembe helyezik azokat.

Ezek mind olyan területek, ahol a környezet és természettudatos gondolkodás komoly szankciókat várna el.

Kerékpáros közlekedés fejlesztése

Kapcsolódási pont: 7.4. A közlekedés környezetbarát fejlesztése

Budaörs egyre nyomasztóbb problémája az egyre növekvő gépkocsiállomány - torlódások és parkolási problémák szempontjából egyaránt. Szerencsére azonban egyre többen vannak, akik a mindennapi munkába járást és a gyerekek közösségbe juttatását egy sokkal élhetőbb, fenntarthatóbb és egészségesebb módon; kerékpárral kívánják megoldani. Valójában aki kerékpárt választ, az nemcsak magának és a közvetlen környezetének, hanem az aznapi autósoknak is szívességet tesz: eggyel kevesebb autó áll a dugóban, eggyel kevesebb autó pöfög

előttünk, okoz balesetet, szorul be a körforgalomba vagy torlaszolja el az iskolák, óvodák előtti útszakaszt.

Idén Budaörsön is elindult a Bicibusz kezdeményezés, mely lakossági összefogással, egy-két felnőtt kíséretével több család gyermekeit juttatja biciklivel óvodába, iskolába. Ez egyszerre jelent lényegesen kevesebb autót, és az iskolába „kiszellőztetett fejjel” érkező gyerekeket. Természetesen ez is csak akkor válhat valós, elterjedt alternatívává, ha az adott intézmények kerékpárúton biztonságosan megközelíthetők.

Nincs az a városi úthálózat-fejlesztés, amit ne követne azonnal a gépjárművek megsokszorozódása az adott szakaszon. A közlekedésfejlesztésnek valódi, ténylegesen hatékony irányai a kerékpáros és közösségi közlekedés megkönnyítése, és az ennek következtében lehetővé váló szemléletváltás. Ezért a környezet élhetőbbé tételének feladatai közt kiemelt szerepet kell kapnia a kerékpáros közlekedés fejlesztésének.

Konkrét fejlesztési terveket a lakossági véleményezésre bocsátott dokumentumban nem láttunk (bár a kerékpárutak fejlesztése általánosságban szerepel ott), ezért talán nem késő aktív felhasználói oldalról néhány gyakorlati szemponttal segíteni a tervezést.

Legfontosabb észrevételeink, javaslataink a következők:

1. Főút, Templom tér - Petőfi Sándor utca közötti szakasz

A város egyik központja - számos közintézménnyel - jelenleg egyáltalán nem, illetve csak nagyon forgalmas úttesten közelíthető meg kerékpárral. Ez felnőttként is nehézkes, sok ellentétet szül az autósok és a kerékpárosok között. Gyermekekkel pedig semmiképp nem járható, holott az iskolák, óvodák környékén csúcsidőben katasztrofális a parkolási helyzet. Ezen jelentősen javítana, ha valós alternatíva volna a kerékpár. A Művelődési Központ programjaira vagy boltba is sokan járnak gyerekekkel.

Az alábbi intézmények jó része 500m-es, vagy még hosszabb szakaszon csak jelöletlen úttesten közelíthető meg kerékpárral (1. ábra):

Kincskereső Óvoda
Mindszenty Általános Iskola
Szent Benedek Gimnázium
Budaörsi Egészségügyi Központ és Gyógyszertár
Római katolikus templom
Prima CBA és a szolgáltatóudvar körülötte

3. ábra: Google Maps,

Javaslatunk: a Tavasz utcai kerékpárút a Clementis utcán kanyarodjon föl a főútra, ahol a fenti szakasz szinte teljes hosszán (a térképen piros pöttyökkel jelölve) meglévő szervízúton illetve használatlan járdán (a templom előtti külső járda) egyszerű felfestéssel létrehozható bicikliút. Sárgával jelöltük, ahol kis átkötés kialakítására szükség lehet. A Petőfi utcán a mostaninál végső soron még az úttestre vezetve is sokkal biztonságosabb volna a közlekedés, ha az autósok számítanak a kerékpárosokra.

2. A Vasútállomás megközelíthetősége, egyben átkötés Kamaraerdő és a város középső és keleti fele között

A Budapest-Balaton kerékpárút adottságait sokkal jobban kihasználhatná a város. Néhány összekötőút kialakításával - jó részük egyszerű felfestéssel, másutt az úttest melletti "prérin" akadálytalanul végig vihető új út megépítésével - olyan fontos összeköttetések valósulhatnak meg, mint:

a) A Vasútállomás elérése kerékpárral mind az autópálya túloldaláról, mind Kamaraerdő felől (4. ábra)

b) A Budapest-Balaton bringaút része lehetne egy budaörsi családi bringakörútnak. Jelenleg azonban a keleti városrészről csak Budapest forgalmas és rossz levegőjű virágpiaci szegletébe behajtva, a Kőérberki út - Muskétás utca útvonalon, 2,5 km-es (!) kerülővel érhető el. (Ld 4. ábra jobb széle). Pedig a Tesco felüljáró adott volna, a kerékpáros térképek javasolják is; ez a KRESZ szerint szabályos, de jelenlegi formájában nagyon veszélyes opció (5. ábra).

Javaslatunk:

A Vasútállomást kerékpárral elérhetővé kell végre tenni! Ez nagyrészt egyszerű felfestéssel megvalósítható a meglévő Kereskedők úti kerékpárútról a Csata utcán lehajtva, a Károly király úton gyalogosokkal megosztott felüljáró-kijelölésen át a Lidl körforgalomig. Innen a Kinizsi utca egy rövid, kb 200m-es szakaszán szükség van önálló kerékpárút kiépítésére, de ennek itt láthatóan nincs terepakadály.

A másik fontos, kiépítendő útvonal a vasút állomással szemközi oldalán induló, Vasút utca - Seregély utca vonalon vezetne. Ez hosszabb (kb 1 km), viszont hely bőven van rá, és mellette szól, hogy a Seregély utca nagy autós- és gyalogosforgalma mellett a mai napig nincs itt járda. Az itteni cégek láthatóan a padkára szórt keskeny murvaösvénykével igyekeznek megelőzni a baleseteket. (6. ábra) A kerékpárút létesítésével egyidőben ez a méltatlan állapot is megszüntethető volna.

A fenti hálózat még komfortosabbá tehető egy felfestéssel a Vasútsor szervízút - Méhecske utca - Malomdülő utca útvonalon, utóbbi végén egy átjáró létesítésével (az itt gyakran feltorlódó kikanyarodók kijutását is időszakosan megkönnyítve).

4. ábra: a Vasútállomás megközelíthetősége

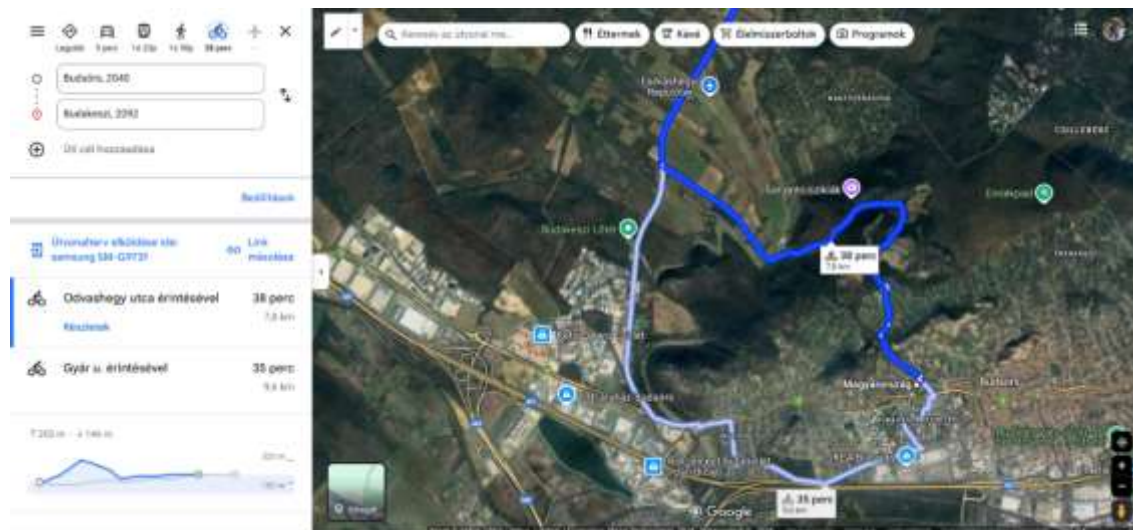
5. ábra: a jelenlegi egyetlen valós út Kamaraerdőbe, és a tervezett útvonal szürkével

6. ábra: folyamatos forgalom és a Seregély utcai „járda”

3. Összekötőút tervezése a nyugati városrész és a nyugati ipartelep, bevásárlóközpontok és Budakeszi felé

Budakeszi elindította a Budaörs felé vezető bicikliút rá eső szakaszát, ami a két város között fekvő Farkashegyi Reptér mellett egyszer csak látványosan véget ér. A mi Városunk szégyene, hogy a „szomszéd faluba”, Budakeszire nem lehet áttekerni kerékpárral. Jelenleg a kerékpáros térképek az Illyés Gimnáziumtól Budakeszire való útvonaltervezés esetén a Sorrento-sziklák melletti, 200 m igen komoly szintemelkedéseken vezető köves túraútvonalat, „kényelmesebb” verzióként a Csillebérc felé 400+ méteres szintkülönbséggel kanyargó alternatíváját javasolják.

7. ábra: a Google elsődleges útvonaljavaslata az Illyéstől Budakeszire inkább a hegyen át

Javaslatunk: Hosszabb távon átfogó koncepció kidolgozása gyakorló kerékpárosokkal a Gimnázium, a nyugati városrész, az itt fekvő ipari és bevásárlóközpontok (Bitep, Premier Outlets, Trend2 stb.) és Budakeszi elérhetővé tételére. Ezek mindegyike lényegében egyetlen útvonal mentén fekszik.

4. Lakótelepi kerékpárút-felfestések koncepcióbeli hibáinak kijavítása

A lakótelep kerékpárút-hálózata a legteljesebb Budaörsön. Ez nagyon örömteli, az alábbiakban néhány apró, de a használhatóság szempontjából mégis kiemelt fontosságú változtatást szeretnénk javasolni.

Az észlelt fontosabb problémák:

A Szivárvány utca-Patkó utca gyalogos átkelő felfestése nagyon zavaros. Ugyanaz a felfestés hivatott a „kerékpárút” funkciót jelölni, mint a gyalogosok számára a „vigyázz, kerékpárosok!” figyelmeztetést. Utóbbit sárga háromszöggel szokás jelölni, benne kicsi kerékpárral. Ez egy új felfestéssel könnyen orvosolható (8. ábra).

A Szivárvány utcai park gyalogosjárda- és kerékpárút felosztása logikátlan. A gyalogosok kényszerül(né)nek kutyát sétáltatni közvetlenül az úttest melletti kis egyenes sávban, míg a biciklisek a parkos részen kanyarog(ná)nak... Természetesen mindkét fél a másik számára kijelölt részt használja - szabálytalanul, de azért némiképp érthető módon (9 ábra, Google utcakép).

Javasoljuk a két sáv kijelölésének egyszerű fölcserélését a szakasz elején, hogy a kerékpársáv az úttest közelében, a járda pedig a parkos részen fusson.

Ugyanennek a problémának a folytatásaként, a Szivárvány utca - Ifjúság utca – Buszvégállomás kereszteződésben a gyalogátkelőhely és a kerékpárút értelmetlenül keresztezi egymást, ráadásul vaksegítő burkolati jellel tarkítva. Ez így balesetveszélyes. A gyalogosok a buszhoz igyekeznek, a kerékpárosok pedig szeretnék akadálytalanul tovább gurulni a Baross u. felé (10. ábra). A gyalogosok láthatóan rendszerszinten a kerékpárutat használják (11 ábra, Google utcakép). Itt is minden szempontból praktikusabb és biztonságosabb volna, ha a kettő már jóval hamarabb, akár a Patkó utcai buszmegálló után kereszteznék egymást.

a parkba kanyarodó kerékpárút és a járda az úttest mellett

9. ábra: ez itt elől a gyalogosjárda

8. ábra: a parkba kanyarodó kerékpárút és a járda az úttest mellett

10. ábra: gyalogos – kerékpáros kereszteződés a buszvégállomásnál

Miközben a gyalogosok:

11. ábra: Google utcakép: gyalogosok a bicikliúton

5. Használható kerékpártárolók létrehozása

Városszerte nagyon sok helyen látni lámpaoszlophoz, közlekedési táblához, kerítésekhez lakatolt kerékpárt. (11. ábra) Sokan - biztonságos tárolók híján - nem merik közlekedésre használni a kerékpárjukat. A Buszvégállomáson létrehozott EU BICY tároló nem működik, évek óta egyetlen kerékpár szomorkodik benne használaton kívül.

A Vasútállomás megközelíthetőségével feltétlen szükségessé válik egy megfelelő befogadóképességű, biztonságos, fedett kerékpártároló. Ugyanígy szükség volna továbbá az ingázók miatt a város szélén, valamint a közintézményeknél és a nagyobb boltok előtt is jól használható, biztonságos tárolókra. A kizárólag a kereket rögzítő "tárolók" valójában látszatomegoldások, közösségi kerékpártárolásra NEM alkalmasak! Tönkreteszik a tárcsaféket, a küllőket, a kerékpár egy erősebb szellőkésre is fölborul, a kerék elgörbül, továbbá ma már szinte minden bicikli kereke gyorszáras: egy mozdulattal leemelhető a kerékpár az egyetlen lelakatolt kerekéről!

12. ábra: lelakatolt bicikli díszleg a streetview-n a Budaörs táblával szemben, a Felsőhatár utca - Budaörsi út sarkán

Javasoljuk és kérjük:

A buszvégállomásnál lévő BICY tároló valódi üzemeltetését.

Biztonságos, fedett tároló építését a Vasútállomáshoz és a keleti városszélre (pl. a Shell kút mellé az Alsóhatár utcánál), csökkentve ezzel az autóval ingázók arányát.

Biztonságos, valóban használható tárolók létesítését az Egészségháznál (itt egészen kritikán aluli a helyzet egy lejtőre (!) állított, betonvasból hajlítgatott, nem lerögzített tákolmánnyal), iskoláknál, óvodáknál, művelődési házaknál, nagyobb boltok környékén, a városi Könyvtár mellett és a Templom téren.

Városi kisbusz

Kapcsolódási pont: 7.4 – Közlekedés környezetbarát fejlesztése

Kivételes lehetőség a budaörsiek számára a helyi körjárat, melynek fenntartásáért köszönet illeti az Önkormányzatot. Ugyanakkor, ha környezettudatossági szempontból vizsgáljuk a Városunk fejlődési lehetőségeit, nem szabad ezt a területet sem kifelejtenünk. Több tényezőt is érdemes lenne vizsgálni a helyi járatokkal kapcsolatban. Ilyen például az útvonalat illetően, hogy a visszatérő vonal nem érinti a Városházát és a Gimnáziumot.

Ismert, hogy korábban sikertelen volt a kísérlet az elektromos buszok alkalmazására, de ezt a lehetőséget időről időre érdemes felülvizsgálni. Valamint megfontolásra érdemes lehet, hogy legalább az iskolai csúcsidőben rövidített szakaszon elektromos buszok közlekedjenek, ezzel is csökkentve a levegő időszakos károsanyag terhelését.

Ami viszont mihamarabbi beavatkozást igényel, az a menetrendek felülvizsgálata, a jelenlegi forgalomhoz való igazítása. A közös szakaszokon előforduló 2-6 perces követési idők gyakran járnak utoléréssel, ami azt jelenti, hogy az első busz kényelmetlenül tömve van, míg az azt követő üresen teszi meg ugyan azt az utat. Ez nem csak abból a szempontból probléma, hogy utána sokáig nem jön következő járat, de erőforrás pazarlás, fölösleges károsanyag kibocsátással és zajterheléssel jár.

Javasoljuk ezért az elektromos kisbusz használatának, illetve az útvonal kiegészítésének lehetőségét is megvizsgálni.

Kérjük a menetrendeket úgy felülvizsgálni, hogy a közös szakaszokon a követési idők nemcsak, hogy az utasok kényelmét, de a környezet terhelését is ésszerűsítse.

	Indulási időpontok Ifjúság utca megállóból Ötvös utca/Kamaraerdő felé	Követési idők (perc)
6	12,27,43,57	15,16,14
7	09,19,23,34,37	12, 10, 4, 10, 3
8	07, 13, 51	30, 5, 38
9	13, 51	22, 38
10	13, 51	22, 38
11	13, 51	22, 38
12	13, 21, 42, 51	22, 8, 21, 9
13	13, 21, 42, 51	22, 8, 21, 9
14	13, 21, 42, 51	22, 8, 21, 9
15	13, 21, 42, 51	22, 8, 21, 9
16	13, 21, 42, 51	22, 8, 21, 9
17	12, 21, 51	21, 9, 30
18	12, 51	21, 39
19	13, 51	22,38
20	12	21

13. ábra: Helyi buszjáratok követési ideje a közös szakaszon (kimenő irány).

	Indulási időpontok Templom tér megállóból: Budaörs ltp felé	Követési idők (perc)
6	33	
7	02,04,34,36,59	29, 2, 30, 2, 23
8	05,20,27,39,57	6, 14, 7, 12, 18
9	4,27	8,13
10	4,27	37,13
11	4,27	37, 13
12	04,27,58	37, 13
13	06,28,36,58	8, 22, 8, 22
14	06,28,36,58	8, 22, 8, 22
15	06,28,36,58	8, 22, 8, 22
16	06,28,36,58	8, 22, 8, 22
17	06,28,58	8, 22, 30
18	6,28	8, 22
19	5,26	37, 21
20	3,26	37, 23

14. ábra: Helyi buszjáratok követési ideje a közös szakaszon (visszatérő irány)

Parkolási problémák

Kapcsolódási pont: 7.4 – Közlekedés környezetbarát fejlesztése

A parkolás jelentős problémát okoz a városban. Bár ezen alapvetően rendkívül nehéz segíteni, de egyes konkrét időszakok tehermentesíthetők lehetnek a megfelelően megválasztott, modern forgalomszervezési módszereknek köszönhetően.

Azon túl, hogy a biciklis közlekedés lehetőségét szükséges tovább fejleszteni és előtérbe helyezni (lásd fentebb), azokról sem szabad megfeledkezni, akik kénytelenek autóba szállni a reggeli rutin lebonyolításához.

Hiányzik a megfelelően kialakított rendszer a gyermekek iskolánál való „kirakására”. Ennek hiánya jelentős torlódásokat, parkolókeresgélő kóválygást okoz az iskoláknál, óvodáknál pl.: az Ifjúság utcában a Bleyer és a Herman iskolák esetében kifejezetten kellemetlen, de más iskoláknál sem sokkal könnyebb a helyzet. Erre a problémára szerencsére a BKK rendelkezik egy kidolgozott know-how-val, amit már több pilot projektben alkalmaz is. A Sulizóna-program hozzáférhető, bármely Önkormányzat igényelheti azt a BKK-nál. Ezzel, és ’Puszi-Pá’ zónák kialakításával nemcsak a reggeli autós forgalmat lehet kényelmesebbé tenni, de a gyermekek számára is biztonságosabbá válik a gyalogos/biciklis közlekedés. BKK mérési adatai igazolják, hogy a rendszerük alkalmazása segítségével nőtt az iskolák bicikliforgalma, biztonságosabb környezetnek köszönhetően többen engedik akár gyalog iskolába gyermekeiket. Ezáltal kisebb az adott időszakban a károsanyag kibocsátás és a zajterhelés is.

Javasoljuk tehát Budaörsnek a Sulizóna-programhoz történő csatlakozását, illetve ’Puszi-Pá’ zónák kialakítását a kérdéses helyszínekre.

Zajvédelem

Kapcsolódási pont: 7.3 - Egészséges, élhető települési környezet fenntartása

Bár a legutóbbi mérési eredmények szerint az M1-M7 autópálya zaja nem emelkedett az elmúlt időszakban jelentősen, de a lakosság részéről folyamatos igény jelentkezik zajvédő falak telepítésére a teljes, Budaörsöt érintő autópályaszakaszra, valamint a meglévő elemek korszerűsítésére is.

Nemcsak zaj, de a környezetvédelem más aspektusát is figyelembe véve is mindenképpen megfontolandó lehetőség a zajvédő töltések beültetése diverz növényzettel. A megfelelően kiválasztott zöld növények segítségével nemcsak a zaj elnyelődése segíthető elő, de a szállópor és légszennyezés mértéke is jelentősen mérsékelhető.

A legutolsó mérésekből jól látszik (frissebbek a tanulmányban szereplőknél), hogy már a város belső fogalma nőtt akkorára, ami miatt már az autópálya zaja nehézkesen mérhető. Ezért érdemes lehet az adott területeken a lakosok igényeit és panaszait figyelembe véve forgalomlassítást is alkalmazni. Például Baross utca, vagy a Szivárvány utca esetében lehet ennek érzékelhető pozitív hatása, ahol a buszforgalom is jelentős zajterheléssel jár.

A buszvégállomás zaja a felújítást követően különösen problémássá vált, hiszen kikerült az épület a buszok és a lakóépületek közül. A szépen karbantartott gyeppel, a viszonylag lassú növekedésű fákcskak sajnos nem adnak elegendő felületet a rezgések elnyelésére. Ezért érdemes lenne ezeket a területeket is intenzívebben növényesíteni, ide értve még a buszállomás közepén található zöld szigetet is.

Javasoljuk ezek alapján a város területén az autópálya menti zajvédő fal kiépítését a teljes érintett nyomvonal mentén legalább az északi oldalon, illetve a buszvégállomás zajcsökkentését komplex struktúrájú, megfelelő magasságú növényzet (lehetőleg részben örökzöld) ültetésével. Javasoljuk továbbá a forgalomcsillapítás alkalmazását néhány kritikus útszakasz esetében.

Túlépítettség

Kapcsolódási pont: 7.3 - Egészséges, élhető települési környezet fenntartása

A programban a 7.3 fejezet kifejezetten az élhető települési környezetről szól, a város túlépítettsége, és annak napjainkban tapasztalható fokozódása, ami ehhez kapcsolódó témakör, egyáltalán nem jelenik meg itt.

A jelenlegi beépíthetőségi paraméterek jelentős épületállomány, illetve még jelentősebb mértékű lakóegység állomány bővülést vonnak magukkal folyamatosan Budaörsön. Ez egy egyre nagyobb kiterjedésben városiasodó településrész létrejöttét eredményezi. Ennek több negatív hatása is van, ami a lakosság életminőségét rontja.

A betelepülők számának növekedésével a város infrastruktúrája (a közintézményeket is beleértve) egyre nehezebben birkózik meg. Ennek leglátványosabb tünete a napi szinten egyre inkább jelentőssé váló (hosszabb időszámban, nagyobb mértékben jelentkező) közúti torlódások a főbb utakon, ami az ezzel járó zaj- és légszennyezés fokozódását is jelenti egyben. Hasonló jel a közterületeken parkoló személygépkocsik számának folyamatos növekedése.

Kevésbé látványos, de érzékelhető a városi hősziget effektus fokozódása is a város egyre nagyobb területén. Ez akár Celsius fokokban mérhető pozitív hőmérsékleti anomáliát is jelenthet a város központi részén a nagy leburkolt és beépített részek hőelnyeléséből fakadóan,

amihez egyre nagyobb mértékű plusz aktív hőleadás komponens is járul a téli fűtési és a nyári légkondicionálási időszakban a lakóépületek környezetében. Ez utóbbi ráadásul pozitív visszacsatolással tovább fokozza is a légkondicionáló berendezések használatát: melegebb lesz, tehát többet használják a klímaberendezéseket, amiktől még melegebb lesz...

Mindezek a negatív hatások enyhíthetők lehetnének a helyi építési szabályzat beépítési paramétereinek a felülvizsgálatával. Az Ófalu településközponti területein a sűrű, de kis magasságú hagyományos beépítés helyén a jelenlegi szabályozás továbbra is magas beépíthetőséget (30-40%-os) és ugyanakkor 3 szintes beépítést is lehetővé tévő homlokzatmagasságokat enged meg. Ezek együtt jelentősen rontják az itt elhelyezkedő lakóegységek benapozását és szellőzését, valamint nehezen megoldható közterületi parkolási problémákat okoznak.

Hasonlóan túlzónak tartjuk a településközponti területeken megengedett lakóegységsszámot (jellemzően 150-300 m²-enként 1 db.) amely nagy mértékben meghaladja az ott korábban kialakult beépítés paramétereit.

Javasoljuk mindezek miatt a helyi építési szabályzat felülvizsgálatát a jelzett problémák kezelése céljából.

7. Általános javaslatok

Javasoljuk, hogy a Budaörs Város Környezetvédelmi Programja 2024-29 nevű tervezetet, tekintve, hogy jelenleg 2024 októberében járunk, ütemezze át a megrendelő 2024-29- ról 2025-30-ra.

Javasoljuk, hogy a programban megjelenő javaslatok az ott találhatónál konkrétabb ütemezésben jelenjenek meg.

Kérjük egy évenkénti ellenőrzés beépítését a program végrehajtásának nyomonkövetésére, lakosság bevonásával (például az ütemezés szerinti tervek megvalósulási állapotának bemutatásával lakossági fórumon).

Budaörs, 2024.10.10.

Tisztelettel a TÖB nevében
Szövényi Gergely

Köszönjük a támogató szakmai segítséget:

Pásztor Zsófiának

Okleveles Kertész

Tájtervező

Okleveles permakultúra tervező

Okleveles városi mezőgazdasági szakember

Farkas-Barta Katának

(Kecskeméti Zöld Küldetés csoport és esokertek.hu)

KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM

2024-2029 TÁRSADALMI EGYEZTETÉSE

Sárossy Orsolya vagyok és szeretek Budaörsön lakni, használok és szeretem a város sok kiváltságát, bár a környezetvédelem területén van még számos megoldandó feladat.

Nagyon fontosnak tartom, hogy az Önkormányzat és a lakosság gondolkodásán is folyamatosan kell változtatni, a XXI. századnak megfelelően, a klímaváltozás közepén.

Nem elég csak „úgy csinálni”, mintha zöldek lennénk: gyökeresen kell változtatni az életmódunkon és környezetünkhöz való viszonyunkon. Magyarország legfejlettebb, legjómódúbb városaként élen kell járnunk a példamutatás terén.

Sok területhez nem értek, de van amiről van véleményem és pár megoldási javaslatom:

4.5. HULLADÉK MEGELŐZÉS, HULLADÉK ÚJRAHASZNÁLAT ÉS ÚJRAFELDOLGOZÁS

- ❖ A hulladékgyűjtés helyes szabályainak folyamatos kommunikálása, korszerűsítő edukáció szelektívgyűjtés és illegális lerakás témában. Civil szervezetek bevonása ezekbe a programokba.
- ❖ Workshopok, ismeretterjesztő programok szervezése a hulladék újrahasznosításának lehetőségeiről. Civil szervezetek bevonása ezekbe a programokba.
- ❖ Elszállított zöldhulladék mennyiségének csökkentése, egyéni- és közösségi komposztálás kiterjesztése.
- ❖ Illegális hulladéklerakás megelőzése és megakadályozása, térfigyelő kamerák telepítésével és „hulladékkommandó” csapatok alakításával azokra a területekre, ahol rendszeres az illegális lerakás.

4.6. TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET

- ❖ A közterületek tisztántartására fenntartott „söprögető autók” használatának optimalizálásával kapcsolatban javaslom, érdemes lenne a kukásautók útvonalához és a hulladékszállítás időpontjához hangolni ezek munkaidejét, például a nyári hőségben ne a kukásautó előtt takarítsák az utakat, majd egy hétig bűzölögjön a kifolyt kukalé az úttesten.

Zöldfelület-gazdálkodás:

- ❖ A „közkedvelt” egynyári virágágysók folyamatos, gyors ütemű leváltása méhlegelőkké, évelő növényekre.
- ❖ A drága virágoszlopok helyett is lehetnének évelő magaságysokat telepíteni.
- ❖ A körforgalmak növényeinek átgondolására is figyelmet kellene fordítani, ugyanezen elvek mentén. A fenntartására jó megoldásnak tűnik a „Fogadj örökbe” kezdeményezés, mellyel városunk vállalkozásait és multinacionális cégeket lehetne bevonni.
- ❖ Fásítás meglévő és új parkolók körül, valamint ezek területén.
- ❖ A rendszeres közterületi kaszálást, fűnyírást is meg kellene reformálni. Értetlenül tapasztalom, hogy a Bazsalikom u. mentén lévő kiserdőben is kaszálják a fűvet - nem értem ennek az okát. A lakótelepen is tarra nyírtak területeket, ráadásul hőségben.
- ❖ Folyamatos és egyre növekvő probléma a közintézmények épületeinek és játszóudvarainak túlmelegedése, ennek csökkentésére több megoldási lehetőséget kellene alkalmazni:
 - Fásítás kiterjesztése oktatási intézmények környékére. Természetes, növényi árnyékoló technikák alkalmazása.
 - **A játszóudvarok burkolatainak természetes borítását kellene előnyben részesíteni.**
 - Ez azért is fontos, mert a gumibeton burkolatnak egyre több egészségkárosító hatását mutatják ki, ezért gyermekintézmények területén az alkalmazása kerülendő lenne.

- Ráadásul könnyen átforrósodik, ami égési sérüléseket okoz.
- Kisgyermekes elesésekor a horzsolts sebekbe szinte beleég a gumimorzsalék és a sebfelületből alig lehet eltávolítani.
- ❖ További „Közösségi kertek” létesítés - lehetőleg a lakótelepen.
- ❖ Gyümölcsfák ültetésének ösztönzése a lakosok körében és szorgalmazása közterületen is.
- ❖ Tanösvények folyamatos karbantartása, „Fogadj örökbe” elv mentén a lakosság és civil szervezetek bevonásával.

4.7. PRIMER ENERGIAFOGYASZTÁS ÉS SZÉN-DIOXID KIBOCSÁTÁS

- ❖ Az „el nem használt energia a legzöldebb” elv mentén lakossági edukációs programok szervezése, tájékoztató anyagok készítése rezsi takarékoskodás és luxus energiák csökkentés témában.
- ❖ Lakosság figyelmének felhívása környezettudatos pályázatokra, pl: „Ház-tartási gépcsere”-, „Otthon melege”- program, szervezett segítségnyújtás pályázatok benyújtásához.
- ❖ Tájékoztató anyagok összeállítása gépjárműhasználattal kapcsolatosan környezetvédelmi szempontok szem előtt tartásával. Kell-e mindenková autóval menni, mennyi autó kell egy háztartásban, milyen gyakran kell autót venni, stb?

4.8. KÖZLEKEDÉS

- ❖ Átmenő gépjárműforgalom csökkentésére átfogó program kidolgozása.
- ❖ A helyi ingyenes kisbusz menetrendjének és útvonalának felülvizsgálata. Érdemes lenne az iskolakezdési a tanórak végi járatokat kifejezetten csak iskolabusz jelleggel működtetni, az üres járatokat így kiküszöbölni. Kerékpáros közlekedés fejlesztése, biztonságos kerékpárutak bővítése, kiemelt figyelemmel az oktatási intézmények elérhetőségére.
- ❖ Az iskolák környékén kialakuló reggeli és délutáni dugók hathatós, hosszútávú megoldása.

PARKOLÁS

- ❖ Legnagyobb probléma a városunk utcáit P+Rként használó átutazók parkolási szokásaival van, ezért minél előbb fizető parkolási rendszer bevezetésére van szükség.
- ❖ A helyi lakosok ingyenes parkolását is felül kell vizsgálni, mert közterületet senki se használjon ingyen. Javaslatom, hogy mint a szomszédos XI. kerületben is bevezetésre került, a helyi lakosoknak is kelljen parkolási díjat fizetnie.

Minden budaörsi lakos által fenntartott autó kaphatna matricát, vagy regisztrációt, így lehetne megkülönböztetni az „idegen” itt parkoló autóktól. Különböző zónadíjak lennének kialakítva pl. a lakótelepen - mivel itt csak közterületen lehet parkolni kedvezőbb díjakkal, a kertvárosban viszont minden utcán parkoló autó tulajdonosának magasabb díjat kellene fizetnie, valamint a lakcímhöz rendelt minden további gépkocsi után további parkolási díjat kellene fizetni.

Köszönöm, hogy elolvasták meglátásaimat.

Javaslom személyes társadalmi egyeztetés lehetőségének megteremtését, ahol az önkormányzat, városunk lakói, civil szervezetei, vállalkozói együtt gondolkoznak ezekben a kérdésekben.

Tisztelettel:

Sárossy Orsolya

Budaörs Város Polgármesteri Hivatala
Műszaki Ügyosztály Főépítész iroda

foepitesz@budaors.hu

Tárgy: Észrevételek a Budaörs város környezetvédelmi programja 2024 – 2029. című egyeztetési dokumentumra

Tisztelt Főépítész iroda!

Először is szeretném megköszönni a lehetőséget, hogy társadalmi egyeztetés keretében frankhegyi ingatlantulajdonosként véleményezhetem a tárgyi dokumentumot. Észrevételeimet az alábbiakban adom meg, kérem ezek szíves figyelembevételét a dokumentum véglegesítése során.

Általános észrevételek

A dokumentumot értékes és nívós anyagnak tartom, amely jó áttekintést ad a vonatkozó jogi és műszaki szabályokról, kapcsolódó programokról, stratégiákról, megfelelő állapotértékelést, helyzetelemzést tartalmaz, jól összefoglalja az elérni kívánt környezetvédelmi célokat és az ennek érdekében teendő főbb intézkedéseket. Külön erénye a dokumentumnak, hogy világosan levezeti Budaörsön a teljeskörű csatornázottság fontosságát.

Ugyanakkor a dokumentum sajnálatos módon nem tartalmaz intézkedési javaslatot Frankhegy ivóvíz- és csatornaellátottságának javítására irányuló lépésekre, annak ellenére, hogy a felszín alatti vizek védelme érdekében kiemeli a csatornázottság fontosságát, továbbá Frankhegy belterület, ahol több százan élnek életvitelszerűen csatornázatlan területen (lakóházakban, üdülőkhöz, hétvégi házakban), és ezen ingatlanok egy részében még egyedi szennyvízkezelő sincs.

Az alábbiakban jobbtét szándékú, pontosításra, illetve kiegészítésre irányuló észrevételeket, javaslatokat teszek.

Részletes észrevételek

9. o. (2. pont)

Hiányzik a jogszabályi háttérből (és később sincs utalás erre) az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseire való hivatkozás, ezért ezzel kiegészíteni javaslom ezt a pontot:

„XX. cikk

(1) Mindenkinek **joga van a testi és lelki egészséghez.**

(2) Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az **ivóvízhez való hozzáférés biztosításával**, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a **környezet védelmének biztosításával** segíti elő.

XXI. cikk

(1) Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki **jogát az egészséges környezethez.**

(2) Aki a környezetben kárt okoz, köteles azt – törvényben meghatározottak szerint – helyreállítani vagy a helyreállítás költségét viselni.

(3) Elhelyezés céljából tilos Magyarország területére szennyező hulladékot behozni.”

16–17. o. (3.3. pont Kiemelten fontos helyi rendeletek, jogszabályok rész)

Ez a rész a helyi rendeleteken kívül más jogszabályt nem tartalmaz, a határozat ugyanakkor nem jogszabály, ezért a rész címét ennek megfelelően javaslom pontosítani, pl.: „Kiemelten fontos helyi rendeletek, jogszabályok”.

Ez a rész tartalmazza a BHÉSZ-t (24/2014.(IX.29.) rendelet Budaörs Város Helyi Építési Szabályzatáról), amely azonban Frankhegy területére nem vonatkozik. Ezért ezt a részt kiegészíteni javaslom az FHÉSZ-szel (44/2000.(XII.01.) ÖKT. sz. rendelet).

Az e részben említett alábbi két településrendezési és fejlesztési dokumentum nem rendelettel, hanem határozattal lett elfogadva, javaslom az ennek megfelelő javítást:

- Frankhegy fejlesztési koncepció - módosított (381/2014. (XII.17.) ÖKT sz. határozattal jóváhagyva);
- Budaörs Város településfejlesztési koncepciója 160/2017. (XI.15.) ÖKT sz. határozattal elfogadva.

A gördülő fejlesztési terv kapcsán az itt hivatkozott 147/2019. (IX. 18.) sz. határozat helyett egy frissebbet javaslok említeni.

47. o. (4.3.3. pont)

Az alábbi mondat pontosítása szükséges:

„A településen a vezetékes ivóvíz ellátás csaknem teljeskörű, csak a magasabban fekvő üdülőterületek egyes részeinek vízellátása nem megoldott jelenleg.”.

A „teljeskörű” jelző túlzás, hiszen a belterületi üdülőterület Frankhegy Budaörs belterületének jelentős részét teszi ki, és ezenkívül egyes külterületi részeken (pl. Alsószállás) sem megoldott az ivóvízellátás.

Mint fentebb említettem, az Alaptörvény XX. cikke értelmében mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez, és ezen jog érvényesülését Magyarország többek között az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával segíti elő. A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 4. § (2) bekezdése szerint a **települési önkormányzat** – a közfeladatok körében – **köteles gondoskodni** többek között **a település nem közműves ivóvízellátásáról**. Hiányolom, hogy ebben az állapotértékelés részben ennek a feladatnak a teljesítéséről nem esik szó, különösen a belterületi üdülőövezet besorolású Frankhegy vonatkozásában.

48–49. o. (4.3.4. pont)

A 4.3.1. táblázatban az ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások arányára vonatkozó, 2016. és 2017. évi 100%-os adat tévedés lehet, javaslom felülvizsgálni.

76. o. (6. pont)

A gyengeségek között javaslom említeni az ivóvízhálózat hiányát is Frankhegyen, valamint hogy a hulladék szervezett elszállítása az üdülő és mezőgazdasági övezetben nem teljesen megoldott.

77–84. o. (7. pont)

Hiányzik a célok közül a testi és lelki egészséghez való alaptörvényi jog érvényesülésének elősegítését szolgáló ivóvízellátás (mind a vezetékes, mind a nem közműves) javítását előírányzó célkitűzés.

80. o. (7.5. pont)

Teljes mértékben támogatható a városnak az a törekvése, amely célja a kommunális szennyvízrendszer fejlesztése, a lakóingatlanok minél teljesebb körű bekötése a szennyvízelvezető hálózatba. Ez a törekvés erőteljesebben nyilvánuljon meg Frankhegy vonatkozásában is, különös tekintettel az 51. oldalon említett jogszabályi kötelezettségeire:

„A Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programról szóló 25/2002. (II.27.) Kormány rendelet előírásai szerint **Budaörsnek**, mint a budapesti szennyvízelvezetési agglomerációhoz tartozó településnek, **meg kell valósítania a települési szennyvizek közműves szennyvíz- elvezetését**”.

84–89. o. (8. pont)

Hiányzik a célállapotok eléréséhez szükséges intézkedések közül a testi és lelki egészséghez való alaptörvényi jog érvényesülésének elősegítését szolgáló ivóvízellátás (mind a vezetékes, mind a nem közműves) javítását biztosító intézkedések. A nem közműves ivóvízellátás javítása addig szükséges, amíg ki nem épül az ivóvízhálózat a még el nem látott területeken. Ilyen intézkedés lehetne például: időszakos vízvételi pontok biztosítása (pl. lajtoskocsi) Frankhegy közkúttól távolabb eső területein; bizonyos mennyiségig kedvezményes (a vezetékeshez közeli) árú ivóvíz szállítása a bejelentett lakosok részére.

84–85. o. (8.1. pont)

A dokumentum a 19. oldalon (4.1. pont) utal arra, hogy avar- és kerti hulladékok égetéséről, valamint a háztartási tevékenységgel okozott légszennyezés helyi szabályozásáról szóló 4/2011. (II.04.) önkormányzati rendelet várhatóan szigorítva lesz, ugyanakkor erre vonatkozó intézkedési javaslatot nem tartalmaz a 8.1. pont. Javasolom a pont kiegészítését ezzel a feladattal.

86–87. o. (8.3.1. pont)

„Az új építési engedélyek kiadását a közműves csatornahálózat rendelkezésre állásához köti az Önkormányzat.”

Javasolom felülvizsgálni ezt a mondatot, hiszen a közműellátottság a 44/2000.(XII.01.) ÖKT. sz. rendelet (FHÉSZ) szerint nem az építési engedélynek, hanem a használatbavételi engedélynek a feltétele. Másrészt nem az Önkormányzat az építésügyi hatóság (hanem a Budakeszi Járási Hivatal). Harmadrészt bizonyos esetekben nem építésügyi engedélyezési eljárásnak, hanem tudomásulvételi eljárásnak van helye.

Hiányzik egy, a 8.3.1. táblázathoz hasonló táblázat, amely bemutatja a szennyvízelvezetéshez kapcsolódó célokat támogató intézkedéseket, programokat, beruházásokat. Hiányzik, hogy a jelentős részben még csatornázatlan üdülőövezetekben milyen intézkedéseket javasol a program a csatornaellátás javítására.

Budaörs, 2024. október 10.

Tisztelettel:

Ákosfai Zoltán
frankhegyi ingatlantulajdonos

Tisztelt Városvezetés!

Budaörs városának környezetvédelmi programjában a **Frankhegyi terület** rendezése kiemelt fontosságú lenne, mivel a terület rendezetlensége komoly környezeti problémákat okoz, és számos lehetőséget szalaszt el a város. A terület fejlesztése nemcsak a helyi lakók életminőségét javítaná, hanem a város környezeti fenntarthatóságát és gazdasági potenciálját is növelné. Az alábbi szempontokat érdemes figyelembe venni a Frankhegyi rész környezetvédelmi szempontú fejlesztésekor.

1. Infrastruktúra és közművesítés

- **Szilárd burkolatú utak kialakítása:** A Frankhegyen a burkolatlan utak eróziót és talajkárokat okoznak, különösen a csapadékos időszakokban. A környezetbarát, vízáteresztő burkolatok alkalmazásával javítható lenne az utak állapota, miközben segítené a csapadékvíz természetes elszívargását a talajba.
- **Közművek kiépítése:** A víz- és szennyvízhálózat hiánya akadályozza a terület fenntartható használatát. A városnak központi szerepet kellene vállalnia a közművek kiépítésében, különös tekintettel az ivóvízellátásra, az esővíz összegyűjtésére, valamint a szennyvízkezelés környezetbarát megoldásaira.
- **Elektromos hálózat:** Biztosítani kellene a az elektromosággal történő ellátást azokon a területeken, ahol ez még hiányzik. Megújuló energiaforrásokat is be lehetne vezetni, például napelemek vagy szélenergia használatával, amely nemcsak fenntartható energiaellátást biztosítana, hanem csökkentené a hálózatra gyakorolt terhelést is.

2. Vízgazdálkodás és csapadékvíz-kezelés

- **Csapadékvíz-elvezetés és vízmegtartás:** Frankhegy lejtős domborzata miatt kiemelten fontos a megfelelő csapadékvíz-kezelés. A vízmegtartó rendszerek és bioszűrők telepítése segítene az erózió minimalizálásában, és a víz tárolásában, amelyet a helyi növényzet öntözésére is fel lehetne használni.
- **Esővízgyűjtés:** Az esővíz összegyűjtése a háztartásokban és közterületeken fontos eleme lenne a kertészkedés fenntartásának és a növények kiszáradásának megelőzésében.

3. Telektulajdonosok bevonása és oktatás

- **Telekgondozás elősegítése:** A gondozatlan telkek problémája különösen súlyos Frankhegyen, ami rontja a terület esztétikai és környezeti állapotát. A városnak érdemes lenne olyan ösztönző programokat indítani, amelyek adókedvezményeket vagy egyéb támogatásokat biztosítanak azok számára, akik aktívan gondozzák telkeiket és részt vesznek a zöldterületek fenntartásában.
- **Közösségi projektek:** Közösségi kertek és zöldterületek kialakítása segítene a telektulajdonosokat bevonni a környezetvédelembe, és javítaná a terület közösségi életét is. Ezek a kertek nemcsak a biodiverzitás növelését szolgálnák, hanem oktatási és rekreációs célokat is ellátnának.

4. Biodiverzitás és ökológiai tervezés

- **Őshonos növények telepítése:** Az őshonos növények telepítése Frankhegyen segítené a terület biodiverzitásának helyreállítását és fenntarthatóságát. Ezek a növények kevesebb vízigénnyel rendelkeznek, így jobban alkalmazkodnak a helyi szárazabb viszonyokhoz.
- **Zöld folyosók és ökológiai hálózatok:** A terület ökológiai értékének megőrzése érdekében zöld folyosókat és természetes élőhelyeket kellene kialakítani, amelyek összekötik a területet a környező természetvédelmi zónákkal.

5. Környezetbarát fejlesztések és fenntarthatósági irányelvek

- **Fenntartható építési megoldások:** Az új építkezések során környezetbarát anyagokat és technológiákat kellene alkalmazni, például zöldtetőket, napelemes rendszereket és alacsony energiafogyasztású házakat, amelyek csökkentik a terület környezeti terhelését.
- **Hulladékgazdálkodás javítása:** A hulladékkezelés és újrahasznosítás előmozdítása a város környezetvédelmi programjában kiemelt szerepet kellene kapjon. A zöldhulladék komposztálása és újrahasznosítása fontos lépés a fenntartható fejlődés érdekében.

6. A terület rendezetlensége mint kihagyott lehetőség

A rendezetlen Frankhegyi terület jelenlegi állapota komoly hátrányt jelent a város számára. Nemcsak a környezetvédelmi célokat veszélyezteti, hanem elmarad a turisztikai, gazdasági és lakóövezeti lehetőségek kiaknázása is. A terület fejlesztése hozzájárulna ahhoz, hogy Budaörs város fenntartható módon fejlődjön, és a lakosság számára jobb életkörülményeket teremtsen.

Összefoglalva:

Frankhegy rendezése és környezetbarát fejlesztése Budaörs város környezetvédelmi programjában kulcsfontosságú lenne. A megfelelő infrastruktúra és közművek kiépítésével, valamint a telektulajdonosok bevonásával a város jelentős lépéseket tehetne a fenntarthatóság és a környezetvédelmi célok elérése érdekében, miközben gazdasági és társadalmi előnyöket is realizálhatna.

Reményeim szerint hozzászólásom segíthet abban, hogy a Frankhegyi terület környezetvédelmi szempontból is fontos fejlesztése nagyobb figyelmet kapjon, és előrelépést eredményezzen Budaörs város környezetvédelmi programjában. A közművek kiépítése, a telekgondozás ösztönzése és a fenntartható zöld infrastruktúra kialakítása mind olyan lépések, amelyek hosszú távon nemcsak a helyi lakosok életminőségét javítanák, hanem hozzájárulnának a város környezeti fenntarthatóságához és a helyi ökoszisztéma védelméhez is. Bízom benne, hogy a javaslatok megvalósítása valódi változást hoz, és segíti a várost abban, hogy kihasználja a területben rejlő lehetőségeket.

Tisztelettel.

Sebestyén József

This e-mail as well as any files transmitted with it is confidential and may well contain information which is legally privileged. It is intended solely for the use of the individual or the entity to whom it is addressed. If you are not the intended recipient of this e-mail, you are hereby on notice of this status. Any disclosure, copying, distribution, dissemination or publication of the information contained therein is strictly prohibited, unless you have been permitted thereto by the sender, and might be a breach of confidence. If you are not the intended recipient, please return this e-mail immediately to the sender and then delete this message from your system. The sender is not liable for the proper transmission of this information nor for any delay in its receipt.

Tisztelt főépítész,

Olvastam a tanulmányt és a környezetvédelmi tervet Budaorsre vonatkozóan.

Én Farkas Kata, telektulajdonos vagyok, és szeretném megkérdezni/ kikérni a geotechnikai és talaj mechanikai vizsgálatokat amik alapján döntéseket hoztak, miután a fényképek a tanulmányban nem megfelelőek számomra.

A rejtett vizek és karsztokkal kapcsolatos információk érdekelnek főleg, miután a telkemen a tisztított szennyvizekkel való gazdálkodás - felhasználást illetően elég komoly befolyással bír a tanulmány, amivel nem értek egyet.

Köszönettel,
Farkas Kata

Kata Farkas
HU cell: +36302351672

Sent with my thumbs-
Please excuse brevity and typos.

Tisztelt LAWAND Mérnöki Iroda Kft. és Nagy László ügyvezető Úr!

Budaörs Város Önkormányzata elkészítette a település Környezetvédelmi program 2024-2029 egyeztetési dokumentumát az Önök cégével. Azonban számos kérdés merült fel bennünk mint a Frankhegyért dolgozó csoportban és több ezer tulajdonos érdekképviselőjében.

1. Talajfúrások

Sajnos a dokumentum nem tartalmazza a pontos koordinátákat, jegyzőkönyveket, tanúsítványokat a talaj-vizsgálatokról, csak a Méhecske utcára vonatkozó 2021-es feltárások anyagait.

A képek alapján csoportunknak nem sikerült beazonosítani a Frankhegy határában készült helyszíneket és nem világosak a fúrások körülményei, azok leírása általános és homályos.

Kérjük válaszolják meg alábbi kérdéseinket, bocsássák rendelkezésünkre a kért dokumentumokat amelyek hitelt érdemlően alátámasztják szakértői véleményüket:

- 1.1. Miért a Frankhegy határán illetve azon kívüli területeken végeztek talajvizsgálatokat? Kérjük válaszában térjen ki a valós okokra, megadták-e Önöknek a kijelölt pontokat a fúrásokra, vagy mi a szakmai döntés alapja hogy a több mint 150 hektáros terület szélén végeztek vizsgálatot?
- 1.2. Megtekintették-e azokat a talajformációkat a Sas utcában, a Szarvas utcában, az Erdész utcában, amelyek fúrás nélkül is bizonyítják a márgás agyagos földrétegek vastagságát és ellentmondanak az Önök megállapításának, mely szerint túlnyomórészt fedetlen karszt található Frankhegyen?
- 1.3. Megkeresték-e a Földtani Intézet archívumát, adatbázisát ingyenesen beszerezhető fúrási eredmények érdekében és végeztek-e archiv kutatást az elvégzett talaj-vizsgálatokról a területen?
- 1.4. Miért nem Frankhegy belső vagy felső területén végezték el a vizsgálatokat?
- 1.5. Milyen érvekkel tudnák alátámasztani az 1-2 méteres kézi fúrások mintavételi módszerüket egy valós 10 méter mélységi fúrással szemben?
- 1.6. Ismerik-e, megkérdezték-e a tulajdonosokat végeztek-e fúrásokat és azok anyagait elkérték-e? Ugyanis számos ilyen fúrás történt 2023-ban és 2024-ben.

- 1.7. Kérjük küldjék meg a laborvizsgálatok és a fúrások tanúsítványait, eredményeit, mivel és hogyan végezték a fúrásokat és a pontos koordinátákat.

2. Környezetvédelem és szennyvízkezelés a területen

Azt feltételezzük, hogy az Önkormányzat informálta Önöket arról a tényről, hogy a területen víz- és szennyvízhálózat nem épült meg, mert nem tartják kiemelt környezetvédelmi fontosságúnak annak kiépítését. Az Önkormányzat eddig nem bizonyított állítása szerint súlyos környezet károsodással jár napjainkban a szennyvíz szabálytalan elszikkasztása Frankhegyen. Ennek ellenére a környezetkárosodás elleni tevékenységükről nem tájékoztatott az Önkormányzat. Továbbá semmit nem tesz az Önkormányzat annak érdekében, hogy elősegítse a csatornahálózat kiépülését, helyette az útszélesítéseket szorgalmazza teljes tulajdonosi finanszírozással. Kérem az alábbi kérdésekre mint szakértők válaszolni szíveskedjenek:

- 2.1. A 2012-es Aqua Construct-os tanulmányra hivatkoznak az abban lévő szennyvízmennyiségek vonatkozásában, 2024-ben felülvizsgálták-e vagy egyetértenek-e az abban lévő 12 éves adatokkal?

A BKISZ (Budapest Komplex Integrált Szennyvízelvezetése projekt) keretében Budaörs területén csatornarekonstrukció is történt. A hivatkozott 2012-es Aqua Construct Kft-által elvégzett tanulmány E1 és E2 beavatkozás szerintünk már nem szükséges.

- 2.2. Beazonosították-e ezeket és mennyiben változtatta ez meg az Önök szakmai álláspontját a szennyvízelvezetéssel kapcsolatban? Hol találjuk az erre vonatkozó információkat tanulmányukban?

A terület szennyvíz elvezetése rengeteg kérdést vet fel, mely minden válasza súlyosan érinti a területet.

- 2.3. Önök szerint az új környezetvédelmi program pozitív vagy negatív irányban befolyásolja Frankhegy terület szennyvízkezelését, aszály elleni védekezését, a terület növényzetének fenntarthatóságát?
- 2.4. A tisztított szennyvíz visszaforgatással és újrahasznosítással ellátott meglévő hétvégi épületek Önök szerint megoldást nyújthatnak a felszín alatti közel 100 méteres mélységben található vizek védelme szempontjából?
- 2.5. Van-e olyan technológiai megoldás Önök szerint, ami a szennyvíz kezelés helybeni megoldását a környezet károsítása nélkül képes elvégezni. (pl. komposzt wc)

- 2.6. Milyen folyékony műtrágyával lehet a talajéletet feljavítani a felszín alatti vizek szempontjából érzékeny területen vagy ivóvízbázisok felett a védett víz szennyezése nélkül? A műtrágyázás milyen mélységig jut le a földtani rétegbe?
- 2.7. Lehet-e patás állatot (ló, szamár, kecske) tartani és a komposztált trágyájával trágyázni?
- 2.8. Az Önök által kezdeményezett, a közműpótló műtárgyak (zárt szennyvíztároló, szennyvíztisztító kisberendezések) felszámolása után helyettük milyen korszerű vagy alternatív megoldást ajánlanak a meglévő épületek tulajdonosainak a szennyvízkezelésre, mivel az ajánlásaik alapján önök tulajdonkorlátozásra kényszerítenek sokakat.
- 2.9. Az OTÉK által használható közműpótló műtárgyak (zárt szennyvíztároló, szennyvíztisztító kisberendezések) használata az Önök véleménye szerint nagyobb károsodással járna esetleges engedélyezésük során mint a jelenlegi már megépített de elavult elszikkasztók, ellenőrizetlen régi beton tartályok fenntartása?
- 2.10. Az aszály elleni védekezésre milyen módszert ajánlanak, van Önöknek öntözést helyettesítő módszerük?
- 2.11. Ha nincs vezetékes ivóvíz a terület 90%-án, akkor hogyan védekeznének az aszályosodás ellen, hogyan telepítenének erdőkertet és védenék meg a meglévő növénykultúrát a kiszáradástól, az UV-B sugárzás pusztító erejétől ?
- 2.12. Önök véleménye szerint melyik megoldás károsítja jobban a környezetet és veszélyezteti az vízi élőlényeket? A Dunába engedett esővízzel hígított ám biológiailag nem tisztított vészhelyzeti szennyvíz, a biológiailag tisztított szennyvíz, vagy a gyökérzónába engedett ultraszűrővel baktérium-mentesített biológiai tisztított szennyvíz öntöző vízként hasznosítva?

Nem látunk tanulmányban arra vonatkozó részeket, hogy a közcsatorna általi szennyvíz terhelés milyen környezeti károkat okoz vagy milyen hátrányai lehetnek.

- 2.13. Önök véleménye szerint a Budaörs szennyvizét megtisztító Központi szennyvíztisztító telepen létesített 3 db vészhelyzeti megkerülő vezetéken a Dunába engedett szennyvíz mennyire környezetkímélőbb összehasonlítva szennyvíztisztító kisberendezésekkel szemben? Van arról információjuk, hogy milyen hatásfokúak a kisberendezések és a szennyvíztisztító-telepek? A kisberendezések használata esetén önök szerint kialakulhat olyan vészhelyzet, mint a szennyvíztisztító telepeken?

- 2.14. Önök is egyetértenek azzal, hogy veszélyhelyzet esetén a szennyvizek biológiai tisztítás nélkül élővízbe vezethetők legyenek., ne pedig az aszályosodás enyhítését szolgálják? Ennek következtében esőzések alkalmával Budaörs szennyvizének nagy része a Duna folyamba kerülhet, ezt a tanulmányuk miért nem rögzíti?
- 2.15. Ki tudja mutatni, van dokumentált esemény arra, hogy Frankhegyen a korszerű szennyvíztisztító kisberendezések felszín alatti vízbázist szennyeztek volna és ha igen ez hogyan történhetett meg?
- 2.16. Frankhegy felső földtani rétege több méter mélységig kiszáradt és ennek következtében fel is melegedett, miért valószínűsítik, hogy a tisztított szennyvizek a kiszáradt rétegeken át lejutnak az 100 m-t meghaladó mélységben található vízbázisokig.
- 2.17. Kérjük írásban nyilatkozzanak arról, hogy a Budaörs Környezetvédelmi programjába tett ajánlásaik nem mondanak ellent a hatályban lévő vízjogi jogszabályoknak és felsőbb szintű jogszabályokban foglalt alternatív lehetőségeket Önök is megengedhetőnek tartják Frankhegy területére vonatkozóan.

3. Szakértői tevékenység

- 3.1. Tudnak-e arról, hogy Frankhegyen regisztrált talajcsúszás történt-e?
- 3.2. Rendelkeztek-e a környezetvédelmi program készítésekor Budaörsre teljes területére vonatkozó érzékenységi térképekkel, aminek hiányában minősítették Frankhegyet?
- 3.3. Tudatában vannak-e, hogy szakértői véleményük alapján, az abban foglalt szakmai elfogultság és általános állításaik miatt nagy károkat okoznak a terület közel több ezer tulajdonosának és ebből fakadó anyagi felelősségre vonás indítható Önök ellen?
- 3.4. Tudatában vannak annak, hogy Önök egy jogforrás megalkotásának szereplői és egy képviselő testület döntéséhez szolgál alapul az Önök szakértői munkája?
- 3.5. Tudatában vannak-e, hogy szakértői tevékenységük megalapozatlansága és a megrendelői felé tett elfogultságuk miatt eljárás kezdeményezhető a felügyeleti kamarájuknál, vagy a nyilvántartást vezető minisztériumnál?

4. Budaörs Frankhegyi Víziközmű Társulat

Ismét feltételezzük, hogy az Önkormányzat tájékoztatta Önöket miszerint a területen a Budaörs Frankhegyi Víziközmű Társulat a felelős a vezetékes víz és szennyvíz ellátás megtervezésére és kivitelezésére. Erre vonatkozóan kész tervek állnak rendelkezésre.

Frankhegyért Csoport

<https://www.frankhegyert.hu>

frankhegyert@gmail.com

4.1. Felvették-e a kapcsolatot a társulattal adatigénylés és a tervek megismerése céljából?

Annak érdekében, hogy elkerüljük a tömeges perek indítását és a negatív hangvételű sajtóközlemények sorozatát, fontosnak tartjuk, hogy a válaszaik megküldése után meghívjuk Önöket egy nyitott beszélgetésre. Ezen alkalommal szeretnénk jobban megismerni az Önök szakmai álláspontját, hogy közösen találhassunk megoldást a felmerülő kérdésekre.

Levelünket a Frankhegyi tulajdonosok tagjai részére is közzétesszük, ahogy szakmai válaszuk esetében is fogjuk.

Budaörs, 2024.09.11

Tisztelettel

Frankhegyért Csoport